

LES VIOLÈNCIES SEXUALS

Estudi quantitatiu sobre l'actual situació de les violències sexuals en les estudiants de quart de Treball Social i Educació Social de la Universitat de Girona i el seu impacte.

TREBALL DE FINAL DE GRAU
Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Treball Social

Nàdia Zerhouni Sebastià

Curs 2021/22

Tutor: Xavier Casademont

*“Por un mundo donde seamos
socialmente iguales, humanamente
diferentes y totalmente libres”*

Rosa Luxemburgo

Aquest treball ha estat possible gràcies al suport i la participació de diferents professionals, companyes universitàries, familiars, amistats, etc. que directament o indirectament m’han aportat els coneixements, el suport i l’ajuda per desenvolupar el present TFG. Per aquest motiu m’agradaria dedicar-les-hi uns agraïments especials.

En primer lloc, m’agradaria donar les gràcies a la meva tutora de pràctiques, l’Ariadna, i a la psicòloga d’adults del SIE, la Laia, que amb molta paciència i comprensió em van acompanyar i guiar en el meu primer contacte en l’exercici del Treball Social en l’àmbit de les violències masclistes, i en la recerca d’una temàtica per aquest TFG.

També he de donar les gràcies a un molt bon company d’universitat, l’Adrià Cobos, que amb la seva companyonia, el seu temps i la seva prevalença va fer possible arribar l’enquesta a les estudiants d’Educació Social.

En tercer lloc, m’agradaria donar les gràcies a la meva mare, per aportar-me la tranquil·litat, la seguretat i la confiança per desenvolupar aquest treball. Per confiar i creure en mi més del que jo ho podia fer. Per tota l’estima i la paciència que ha tingut durant els mesos d’elaboració d’aquesta recerca.

També he d’agrair el temps, la dedicació i l’esforç que han posat la Muriel, la Lourdes, la Cristina i la Vinyet. Companyes i amigues amb les quals he tingut el plaer de compartir aquesta recerca i de comptar amb la seva visió i correccions.

A les meves amigues i a la meva família. Per no deixar-me rendir mai, per ajudar-me a tirar aquest treball endavant. Per tota la paciència, la comprensió i el suport que he rebut i que m’han motivat per acabar aquest cicle.

No puc acabar aquest apartat sense mencionar al meu tutor de TFG; en Xavier Casademont. Perquè tot i les circumstàncies de com s’ha desenvolupat aquesta recerca, sempre s’ha mostrat predisposat a ajudar i a facilitar-me tot el procés de creació.

Finalment, aquest treball no hauria estat possible sense la participació de les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social del curs 2021/2022 de la Universitat de Girona. Gràcies per aportar-me totes les vostres experiències, per deixar-me donar veu a aquestes violències sexuals. Sense aquesta confiança, sense la vostra participació res hauria estat possible.

ÍNDEX

Abstract and resum	Pàg. 4
1. Introducció	Pàg. 5
2. Metodologia	Pàg. 7
2.1 <i>Disseny i procediment</i>	<i>Pàg. 9.</i>
i. <i>Fitxa tècnica</i>	<i>Pàg. 10</i>
2.2 <i>Criteris d'inclusió i exclusió</i>	<i>Pàg. 10</i>
2.3 <i>Mostra</i>	<i>Pàg. 10</i>
2.4 <i>Variables d'estudi</i>	<i>Pàg. 11</i>
3. Marc Teòric	Pàg. 11
3.1 <i>Introducció</i>	<i>Pàg. 11</i>
3.2 <i>Patriarcat i Feminisme. La base de la reproducció i lluita contra les violències masclistes</i>	<i>Pàg. 12</i>
3.3 <i>Les violències sexuals</i>	<i>Pàg. 15</i>
3.4 <i>Marc jurídic de les violències sexuals</i>	<i>Pàg. 19</i>
3.5 <i>Conseqüències de les violències sexuals</i>	<i>Pàg. 20</i>
3.6 <i>El Treball Social i l'Educació Social en la intervenció de les violències sexual</i>	<i>Pàg. 21</i>
3.7 <i>Les violències sexuals i les autocures professionals</i>	<i>Pàg. 23</i>
4. Treball de camp	Pàg. 24
4.1 <i>Resultats</i>	<i>Pàg. 24</i>
4.2 <i>Anàlisi Resultats</i>	<i>Pàg. 34</i>
5. Conclusions i discussió	Pàg. 36
6. Referències Bibliogràfiques	Pàg. 37
6.1 <i>Legislació, protocols, memòries, enquestes i altres documents oficials</i>	<i>Pàg. 37</i>
6.2 <i>Bibliografia i webgrafia</i>	<i>Pàg. 38</i>
7. Annexes	Pàg. 40

LES VIOLÈNCIES SEXUALS

Estudi quantitatiu sobre l'actual situació de les violències sexuals en les estudiants de quart de Treball Social i Educació Social de la Universitat de Girona i el seu impacte

RESUM

Les violències sexuals, actualment, són considerades unes de les problemàtiques socials amb més incidència al nostre país. La greu situació en la qual es troba l'Estat espanyol, conjuntament amb la manca de suport polític i investigacions exclusives a estudiar aquests delictes, han motivat l'elaboració d'aquest TFG.

El present treball pretén abordar les violències sexuals a partir d'un estudi de camp realitzat a la Universitat de Girona, a les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social. Una aproximació pràctica per analitzar l'experiència, la vivència i els coneixements teòrics de les futures professionals socials que potencialment podran desenvolupar les seves tasques d'intervenció en l'àmbit de les violències masculines. Un intent de trencar el tabú i els mites que acompanyen aquesta problemàtica.

Paraules clau: *Violències Sexuals, Treball Social, Educació Social.*

ABSTRACT

Sexual violence is currently considered one of the most prevalent social problems in our country. The serious situation in which we find ourselves, together with the lack of political support and exclusive research to study these crimes, has motivated the preparation of this final work degree.

This work aims to address sexual violence based on a field study carried out at the University of Girona, with students in the 4th year Social Work and Social Education. A practical approach to analyse the experience and theoretical knowledge of future social professionals who could potentially develop their intervention tasks in the field of male violence. An attempt to break the taboo and the myths that accompany this problem.

Keywords: *Sexual Violence, Social Work, Social Education.*

1. INTRODUCCIÓ

Actualment, es viu a Espanya una situació d'extrema urgència. En les últimes setmanes del maig del 2022 s'han denunciat, almenys, 4 casos de violacions grupals comeses en gran part per menors d'edat. Però no són casos aïllats, des de fa temps les violències sexuals reproduïdes per menors i adults han estat portada i notícia en els mitjans de comunicació.

Segons informa l'Organització Mundial de la Salut, 1 de cada 3 dones estan en risc de patir agressions físiques i sexuals en algun moment de la seva vida. A l'Estat Espanyol, i gràcies a les dades proporcionades pel Ministeri d'Interior, l'any 2020 es van registrar més de 13.174 delictes sexuals¹ coneguts. A Catalunya, segons indica l'Informe sobre Delictes Sexuals contra la Llibertat i Indemnitat sexual (2021) durant aquest període es van conèixer fins a 2.306 casos. Una situació que situa aquest territori com el més afectat a escala nacional pels casos de violències sexuals.

Així mateix, aquestes dades estatals posen en alerta l'actual Sistema del Benestar. Unes xifres que mostren una part de la realitat, però que en prou feines poden representar curosament l'actual situació en el nostre territori atès que, les violències sexuals estan conformades per una àmplia varietat de formes d'exercici d'aquest tipus de violència. Delictes que en moltes ocasions no s'identifiquen com a violències sexuals i/o queden silenciades en l'àmbit privat. Perquè en l'actual sistema patriarcal, encara es continuen silenciant i legitimant aquestes formes de violències masclistes. Una oportunitat més que té el sistema per continuar reproduint, perpetuant i realçant el poder i els privilegis dels homes.

I és en aquesta realitat, en aquestes discriminacions i violències, que s'ha centrat aquest Treball de Final de Grau. Un treball de recerca que sorgeix en el desenvolupament de les pràctiques del grau de Treball Social en un dels centres d'Intervenció Especialitzada en Violència Masclista (SIE) del Gironès. Un moment de presa de consciència de la realitat, en què ha permès reconvertir aquestes dades numèriques insensibilitzadores en persones. Dones, adolescents i nenes posant identitat a les violències sexuals. Una realitat que, desgraciadament, traspassen a totes les dones i les acompanya, exposades pel simple fet de pertànyer a aquest col·lectiu, al llarg de la vida.

Perquè en la necessitat de desenvolupar una recerca aprofundida en una temàtica per acabar el grau de Treball Social s'ha trobat l'oportunitat per conèixer i agafar consciència de la vulnerabilitat de l'afectació de les violències sexuals en les estudiants de la UdG.

---

¹ Els delictes sexuals que agrupa aquesta xifra fa referència a: abús sexual, agressió sexual, agressió sexual amb penetració, abús sexual amb penetració, difamació de pornografia de menors, exhibicionisme, assetjament sexual, contacte tecnologia a menors de 16 anys, delictes relatius a la prostitució, provocació sexual, corrupció de menors i corrupció de persones amb diversitat funcional.

Una investigació motivada, per la pròpia pertinença al col·lectiu de les dones i al moviment feminista que, m'aproxima en tant a dona i activista a l'erradicació de les violències masclistes. Un treball que neix del compartir les pròpies experiències personals; d'observar, escoltar i presenciar les vivències d'altres companyes universitàries, amigues, veïnes i dones.

Un estudi des de la mirada, els coneixements i valors que els estudis en Treball Social m'han proporcionat i m'han empès en la necessitat i voluntat de donar veu, visibilitat i identitat a la realitat de les violències sexuals, trencant el tabú que des de sempre ha perseguit i ocultat aquesta problemàtica.

A fi de desenvolupar el present treball, s'ha establert com a objectiu general analitzar com han viscut i viuen les violències sexuals les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social que, en la seva carrera professional, potencialment podran acabar treballant directament o indirectament envers les violències sexuals. Un estudi que cerca conèixer si tot i la formació i especialització en els estudis socials, àmbit que interpel·la les violències sexuals, continuen vivint aquesta problemàtica des del tabú i la vergonya. Un sentiment que les aboca a viure aquestes situacions des del silenci i la soledat.

Dins de l'objectiu general que emmarca aquesta recerca s'han incorporat i establert els següents objectius específics, que permetran abordar i concloure aquest estudi:

- *O.E.1.* Conèixer quin ha estat l'impacte de les violències sexuals en les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social de la Universitat de Girona.
- *O.E.2* Avaluar si les estudiants de 4t de treball social i educació social de la Universitat de Girona tenen els coneixements i les eines necessàries per identificar, elaborar i donar visibilitat a les violències sexuals.
- *O.E.3* Determinar quin paper ha tingut la Universitat de Girona en l'adquisició de coneixements i apoderament respecte a les violències sexuals en les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social.
- *O.E.4* Constatar si les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social de la Universitat de Girona, en la seva futura carrera professional, se sentiran preparades per treballar en els casos on les violències sexuals hi siguin presents.

Pel que fa a l'estructura que s'ha seguit per presentar el següent Treball de Final de Grau (TFG) ha quedat organitzat en quatre grans blocs diferenciats.

En primer lloc, queda recollida la metodologia. Un primer apartat en el qual s'exposa el mètode de recollida de dades, a més a més de la justificació de la mostra escollida i obtinguda, i les diferents variables utilitzades.

En segon lloc, i fent referència a l'aproximació teòrica que requereix la comprensió dels resultats i les conclusions, s'ha presentat una breu teorització de les violències sexuals. Un recull dels diferents conceptes claus que cal entendre d'aquesta problemàtica, a més a més de les definicions pertinents de l'objecte d'estudi.

En tercer lloc, i presentant la recerca d'aquest treball, queda plantejat el treball de camp. Un apartat en el qual s'exposen els diferents resultats aconseguits a través del mètode d'investigació escollit pel desenvolupament d'aquesta recerca, les enquestes.

Finalment, es presenta el recull de les diferents conclusions que s'han extret al llarg del procés de realització de la recerca, fent referència, al mateix temps, a la comprensió teòrica de la problemàtica que marquen l'anàlisi dels resultats.

2. METODOLOGIA

En el present Treball de Final de Grau s'ha elaborat una recerca de camp en el marc de les violències sexuals. Un intent per aproximar-se a una de les problemàtiques que des dels inicis de les nostres societats ha estat present, i que encara avui en dia es viu des de la impunitat i la individualitat. Un estudi quantitatiu sobre l'actual situació de les violències sexuals en les estudiants de quart de Treball Social i Educació Social de la Universitat de Girona i el seu impacte.

Per poder desenvolupar els diferents apartats que conformen aquest treball i assolir així els diferents objectius marcats a l'inici de la investigació, s'ha recorregut al buidatge bibliogràfic per mitjà de la cerca, la lectura, el visionament i l'anàlisi d'articles científics i periodístics, llibres i altres documents oficials que permetessin una bona aproximació teòrica i contextual de l'actual situació d'aquest tipus de violències a les nostres societats. Per portar a terme aquest buidatge s'han fet ús diversos cercadors: d'una banda, s'han utilitzat els cercadors oficials Dialnet i Google Acadèmic i per l'altra, els cercadors bibliogràfics no oficials, a través de les pàgines web Femicidio.net i Geoviolenciasexual. A més a més, s'han utilitzat altres cercadors oficials que la Unió Europea, l'Estat, la Generalitat de Catalunya i altres universitats públiques del territori posen a disposició de la ciutadania per, cercar informació sobre els recursos, serveis, protocols, notícies, etc. sobre la temàtica tractada en aquest treball.

Tenint en compte els criteris de presentació i l'estructura de l'actual TFG; tanmateix, de considerar la multitud de situacions amb què es poden dur a terme les violències sexuals ha estat necessari restringir la recerca a tres de les grans representacions d'aquesta problemàtica. En aquest treball, s'abordarà la vivència de les violències sexuals i els seus continguts teòrics a partir de diferents situacions d'abús, assetjament i agressió sexual.²

Aquest treball planteja una anàlisi sobre com actualment les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social han viscut i viuen les violències sexuals, tenint en compte la perspectiva i resultats d'altres estudis científics i socials que s'han desenvolupat al territori en l'àmbit de les violències masclistes, fins al moment. Coneixements que les fan expertes en l'àmbit social i, per tant, les fan coneixedores de totes aquelles eines necessàries i imprescindibles per treballar aquest tipus de problemàtica, com també per adquirir unes cures i uns valors per a la seva conscienciació i erradicació. Un estudi que també ha pretès cercar quin ha estat el paper de la universitat en el treball de les seves experiències personals i competències per abordar aquestes violències.

Per portar a terme l'estudi de camp, aproximant-nos a la realitat de cada estudiant, s'ha utilitzat la tècnica qualitativa de l'enquesta. Un mitjà que ha permès obtenir informació de forma anònima i confidencial en les diferents estudiants dels dos cursos de les disciplines socials delimitades en aquesta recerca. Tenint en consideració el pes emocional i per oferir les condicions pròximes perquè cada estudiant se sentís còmode, segura i amb confiança per explicar la seva experiència s'ha optat per dur a terme aquesta recollida de dades a través d'internet, facilitant en qualsevol moment la comprensió i el suport que necessitessin les participants per desenvolupar l'enquesta, com també, l'oferiment d'aquest espai íntim i de calidesa perquè les estudiants en la resposta de diferents preguntes es poguessin obrir a relatar les seves històries personals.

En darrer terme i posant atenció a la redacció del TFG, es vol assenyalar la importància de tractar les violències sexuals en terminologia plural, ja que d'aquesta forma es vol posar en evidència les múltiples formes i situacions en què es poden presentar, reproduir i s'exerceixen aquest tipus de violències.

S'ha de destacar l'ús del femení com a substantiu genèric per desenvolupar aquest treball, trencant així amb la normativa del gènere masculí. Cal fer esment, també, en què, en tot moment, aquest treball s'ha realitzat tenint en compte la perspectiva de gènere, feminista i interseccional, valors que esperen quedar plasmats en la redacció i significació d'aquest estudi.

---

² La nova llei en tramitació que actualment està impulsant el Ministerio de Igualdad "Ley Orgánica de Garantía Integral de la Libertad Sexual", considerarà tot acte sexual sense consentiment com agressió sexual. Un fet que comportarà l'eliminació de la terminologia abús sexual del codi penal per reorientar, segons informa el Ministeri d'Igualtat (2022;15), "el régimen de valoración de la prueba, contribuye a evitar los riesgos de revictimización o victimización secundaria".

2.1 Disseny i procediment

Després de realitzar l'anterior investigació i anàlisi documental sobre les violències sexuals i la cerca d'estudis previs a l'elaboració d'aquest treball sobre la situació de les violències sexuals, s'ha abordat l'estudi pràctic, prenent de referència dues enquestes. Per un costat s'ha adquirit de referència l'enquesta que va desenvolupar l'Agència Europea pels Drets Fonamentals (FRA) l'any 2012 i del qual presenten una recerca per conèixer el benestar i la seguretat de les dones a Europa. I per l'altre costat, també es va basar en l'enquesta que va dur a terme el Ministeri d'Igualtat del Govern Espanyol l'any 2020 per conèixer l'estat de les violències masclistes en el 2019. Dues metodologies quantitatives que s'han utilitzat de guia per, en aquest cas, abordar la problemàtica de les violències sexuals en les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social de la UdG. Un abordatge específic dins el marc de les violències masclistes i del qual s'ha elaborat una enquesta d'un total de 49 preguntes, exposades a l'apartat de l'Annex, que han quedat dividides en 8 blocs dedicats a: l'abordatge de la vivència, l'experiència i el coneixement entorn de la problemàtica tractada en aquest cas.

El primer bloc està dirigit a establir les diferents variables que es tindran en compte en l'anàlisi dels resultats, dades que proporcionen la informació necessària i essencial de les participants. El segon, tercer i quart bloc van dirigits a conèixer quina ha estat la trajectòria personal entorn de les violències sexuals, i el cinquè bloc està dirigit a proporcionar informació sobre l'actual vivència d'aquestes. En el sisè bloc es cerca entendre com han viscut les violències sexuals i com han actuat i actuen davant d'aquestes, unes qüestions que després s'introduiran en la secció i bloc set, en el qual es presta atenció als estudis social i la seva repercussió en el reconeixement i conscienciació sobre aquests tipus de violències. Per acabar l'enquesta, i, per tant, el vuitè bloc, està plantejat per fer reflexionar sobre quina percepció tenen les participants en relació amb les categories de víctima, supervivent i agressor.

En aquesta enquesta, també s'ha ofert un espai d'autoexpressió, en el qual les participants podien profunditzar molt més en les respostes que volien donar, com amb la transmissió d'experiències en aquest àmbit. Un espai complementari que s'ofereix en la resposta de diferents preguntes sobre la vivència de les violències sexuals i els estudis universitaris, i que ajudaran a complementar l'estudi.

També és important destacar que en el desenvolupament de l'enquesta no s'han sol·licitat dades personals, amb les quals poder identificar-ne la identitat de la persona. Amb aquesta decisió s'ha intentat garantir un espai de confidencialitat i anonimat en el qual les participants se sentissin lliures i còmodes d'explicar les seves vivències, lluny dels prejudicis i els sentiments de vergonya i por que sempre han rodejat aquest tipus de violència masclista.

I. Fitxa tècnica de l'enquesta:

Tècnica: Enquesta online

Àmbit geogràfic: Universitat de Girona

Població: Estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social

Número d'entrevistats: 74 respostes de 143 estudiants matriculats

Periodicitat del treball de camp: Del 9 de maig de 2022 al 14 de maig de 2022, ambos inclosos.

2.2 Criteris d'inclusió i exclusió

La recerca de camp en aquest treball s'ha dut a terme a la Universitat de Girona, a la Facultat d'Educació i Psicologia. Una institució en la qual actualment, la present investigadora, està finalitzant els estudis superiors en Treball Social, un fet que facilita l'accés a les estudiants enquestades.

En segon lloc, i després de tenir present la diversitat de graus i màsters que es desenvolupen en aquesta facultat, s'ha escollit centrar la recerca en les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social. Principalment, s'ha fet aquesta selecció per la possibilitat que tenen aquestes estudiants a treballar directament i indirectament amb situacions i casos de violències sexuals, en comparació amb els altres graus. Recapitulant, s'ha escollit 4t de carrera per ser l'últim curs del grau on les estudiants han rebut la formació necessària per poder, en un futur, desenvolupar-se com a professionals en aquesta disciplina.

2.3 Mostra

Aquesta enquesta s'ha elaborat a partir de la resposta de 74 estudiants. Tot i que no s'ha pogut abordar des de la totalitat de participació dels dos graus, i a causa de la poca temporalitat per desenvolupar-la, aquest estudi s'ha basat en la participació de la següent mostra:

Pel que fa al grau d'Educació Social, i tenint en compte que en aquest curs estan inscrites 69 estudiants; 17 homes i 52 dones, s'ha donat per vàlid que la participació d'aquesta carrera sigui de 35 alumnes, ja que representen el 51% del total d'estudiants. Concretament, han participat 9 estudiants homes i 26 dones.

Pel que fa al grau de Treball Social, i tenint en compte que en aquest curs hi ha inscrites un total de 74 estudiants; 12 homes i 62 dones, també s'ha donat per vàlid que la participació d'aquest curs a l'enquesta sigui de 39 alumnes, ja que també representen el 53% del grup. En aquests estudis han participat 4 homes i 35 dones.

Com es pot observar, la participació amb la qual es desenvoluparà l'aproximació pràctica i l'anàlisi de l'enquesta és del 52% d'estudiants totals entre els graus de 4t de Treball Social i Educació Social.

Encara que en nombre de matriculats homes, a quart, en els dos graus no representa més del 20% d'estudiants totals, en aquesta enquesta, els resultats obtinguts del gènere masculí no podran ser extrapolats, ja que, es

considera que la poca mostra obtinguda no pot representar una bona aproximació a la realitat. Un fet que, en el cas de les dones no es produiria i les dades poden ser considerades a ser generalitzades en les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social.

2.4 Variables d'estudi

Per poder fer una anàlisi introspectiva sobre els resultats, s'han escollit diferents variables com: l'edat, la identitat de gènere, la identitat sexual, la pertinença de classe social, els orígens familiars i la religió. Una informació que permetrà conèixer els diferents factors que possiblement han pogut tenir una gran influència en la vivència, l'experiència i el treball de les violències sexuals en les estudiants enquestades. Unes dades que analitzades des de la teorització d'aquesta problemàtica social són factors claus pel seu desenvolupament.

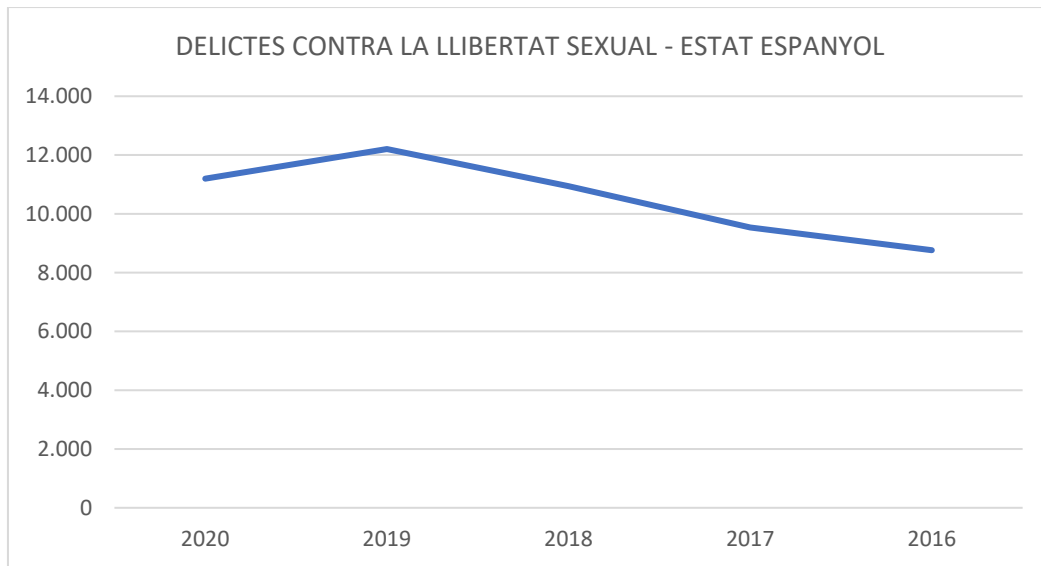
3. MARC TEÒRIC

3.1 Introducció

Per aproximar-se al marc teòric cal abans, però, fer una revisió global sobre la situació actual de les violències sexuals al marc espanyol. És en aquest territori, declarat Estat Democràtic de drets i benestar, en el qual la garantia i el respecte, d'una part, dels drets humans establerts en la Declaració de l'Assemblea General de les Nacions Unides a París el de desembre de 1948 i de l'altra, dels drets declarats a la Constitució Espanyola del 1978, constitueixen la base constitutiva de la nostra societat. En termes teòrics i jurídics fa que es parteixi d'una base política, social i econòmica en el qual es vetlli per la llibertat, la dignitat, la igualtat, la justícia i la pau, entre d'altres, de tots els ciutadans.

Però lluny d'aquesta realitat de garantia de drets i benestar, encara avui continuen persistint les desigualtats i la violència, una situació que atempta de ple en la categoria d'éssers humans que el nostre estat protegeix i defensa.

Avui en dia, desgraciadament, les violències sexuals continuen formant part d'una de les problemàtiques socials més invisibles del nostre territori. Segons les xifres que proporciona el Ministeri d'Interior d'Espanya l'any 2020 es van registrar 11.197 delictes contra la llibertat sexual. Una xifra que, segons indica Feminicidio.net (2018), ha anat augmentant al llarg dels últims sis anys, després de la repercussió social i política que va tenir el cas de la violació en grup de "La Manada" que va succeir a Pamplona l'any 2016. Un fet que va motivar la consideració penal que s'exercia i s'exerceix als delictes sexuals.

Gràfic Lineal 3.1.1 Dades contra la llibertat sexual. Victimitzacions per tipologia penal.
Font: Institut de la Dona, Govern d'Espanya

Les dades que es mostren en l'anterior gràfic lineal en el qual, es dona veu als delictes per: agressió sexual, agressió sexual amb penetració, la corrupció de menors o incapacitats, pornografia de menors i altres delictes contra la llibertat i indemnitat sexual dels ciutadans des del 2016 fins al 2020, fan una aproximació a la greu realitat en què es viu en l'actual Estat del Benestar.

Unes dades a l'alça, però, com ens confirmen els investigadors Rayó, Redondo, Nguyen i Andrés (2020), estarien subestimades. En altres paraules, a conseqüència del desconeixement envers les múltiples formes d'exercici de les violències sexuals, el context on es desenvolupen i per l'actual sistema de dominació sexual, el patriarcat, molts d'aquests delictes queden invisibilitats i silenciats en la societat. Violències viscudes l'àmbit privat de les relacions humanes, amagades darrere d'aquesta "xifra negra" que fins aquest moment, sempre s'haurà de tenir en compte.

3.2 Patriarcat i Feminisme. La base de la reproducció i la lluita contra les violències masclistes

Per poder entendre com s'han anat reproduint les violències sexuals al llarg de les diferents generacions, i encara el dia d'avui es continuen perpetuant, és molt important tenir present el concepte patriarcat. També cal, però, conèixer quin ha estat i és el moviment que ha qüestionat l'ordre establert i lluita per la justícia i la igualtat: el feminisme.

Les dones, ja des de l'antiguitat han viscut en les seves pells la discriminació i la invisibilitat que els rols de gènere i el patriarcat han establert en els diferents àmbits de la societat, tals com Aguilar (2020) ens menciona en el seu treball, en l'àmbit social, el polític, l'econòmic, el cultural, el religiós i el privat.

Una societat, construïda sota la cultura endocèntrica, on s'utilitza l'home com a paradigma humà, és a dir, "en la que el hombre, sus intereses y sus experiencias son el centro del universo" (Gil, 2015; 817).

Una construcció social marcada per les necessitats i conductes de l'home que s'utilitzen com a jerarquia de l'ordre natural i norma de la comunitat. Un ordre que exclou totes les experiències i visions de les dones i que les aboca a la seva conceptualització d'éssers inferiors, propietats dels homes, dels quals consegüentment en legitima la violència cap aquestes.

Per aquesta raó, una de les principals modalitats que ha justificat durant anys la discriminació i la violència cap a les dones, és tal com ens indica Gil (2015), el reduccionisme al qual han estat sotmeses per la seva condició de dones. Perquè la seva sexualitat ha marcat la seva posició d'inferioritat, de cosificació o amb l'equiparació com a objecte amb interès comercial.

I és amb aquest entendre de les relacions humanes que es construeix l'actual sistema polític, econòmic, social i religiós, el sistema patriarcal.

El Patriarcat pot ser definit com aquest sistema de dominació bàsic que es caracteritza per construir-se sota els criteris de la dominació sexual, que a més a més fonamenta altres tipus de dominació com el de classe o raça. Amb les paraules d'Aguilar (2020; 135-136) "el patriarcado es un sistema de dominación masculina que determina la opresión y la subordinación de las mujeres. El género expresa la construcción social de la feminidad".

Aquest sistema basat en el lideratge i també en l'autoritat dels homes, suposa l'origen de les desigualtats i les violències per qüestions de gènere. Una masculinitat construïda des dels rols tradicionals, en l'exaltació de la virilitat, la penetració, la força, la violència i finalment amb el dualisme representat per la masculinitat activa i la feminitat passiva. Una relació que va marcant i establint aquestes dinàmiques de poder.

Una construcció social, que Álvarez (2005; 234) anuncia que:

Está tan firmemente interiorizada, sus modos de socialización son tan perfectos que la fuerte coacción estructural en que se desarrolla la vida de las mujeres, violencia incluida, presenta para buena parte de ellas la imagen misma del comportamiento libremente deseado y elegido. un sistema que se ha levantado sobre el axioma de su inferioridad y su subordinación a los varones.

El feminisme neix d'aquesta reconsideració de la condició de subjecte amb plena autonomia del gènere femení, una categoria que durant anys va ser negada pels estrats de poder de les nostres societats i que marcaran l'inici de la lluita col·lectiva contra aquesta forma d'opressió i violació dels drets humans.

Una teoria i pràctica política, que s'ancora dins la filosofia política i el moviment social i que cerca el canvi a partir de la presa de consciència de les desigualtats, discriminacions i situacions de violència que viuen les dones pel simple fet de pertànyer a aquest col·lectiu. Una reconceptualització de les relacions de poder que fins al moment s'havien considerat naturals, normals i immutables.

Un moviment social on se situa per primer cop al debat públic els problemes privats que afrontaven transversalment a les dones, reivindicant la lluita des de l'acció col·lectiva i la política per la igualtat, la llibertat i l'autonomia. Una transformació social que pretén treure a la llum les relacions de poder en l'estructura familiar i la sexualitat. Una visualització de la violència masclista en el qual es dota d'un altre marc interpretatiu i del qual Muñoz (2019; 2) la conceptualitza "como problema social por lo tanto, público/estructural y no individual".

Perquè el feminisme, com exposa Varela (2018;11) "es una teoría política articulada por mujeres que, tras analizar la realidad en la que viven, toman conciencia de las discriminaciones que sufren por la única razón de ser mujeres y deciden organizarse para acabar con ellas, para cambiar la Sociedad".

El moviment feminista, després de disputar amb una diversitat de problemàtiques ha aconseguit, redefinir i donar veu a les violències que pateixen les dones, definint-la com un problema social i polític. Aquest camí ha estat caracteritzat per diferents onades que han marcat l'evolució d'aquest moviment en el marc occidental:

La Primera Onada segle XVIII – principis del segle XX queda caracteritzada per la lluita al dret al vot i a una educació. Un moment en què el feminisme s'estableix com un moviment amb una identitat teòrica i organitzativa pròpia i que és capaç de situar-se en el panorama internacional.

La Segona Onada (anys 60 i 70 del segle XX), queda definida per l'aparició de noves perspectives d'entendre i seguir la lluita feminista; el feminisme liberal, el feminisme socialista i el feminisme patriarcal. Un moment que es vincula amb els moviments contraculturals que succeïen a Europa i EUA, i que cerca l'ampliació real i efectiva de la igualtat de drets, la reivindicació d'una sexualitat lliure i també la visibilitat dels treballs domèstics.

La Tercera Onada queda situada a la dècada dels anys 90. En aquesta etapa del feminisme destaca per la incorporació de la mirada interseccional. Un nou enfocament influenciat pels nous corrents postmoderns, culturals i identitàris. Finalment, en La Quarta Onada el feminisme s'estableix com un moviment de masses que es rebel·la contra el sistema patriarcal. Un punt en el qual es pretén polititzar les cures, l'amor romàntic, la maternitat i la sexualitat entre d'altres. Un moment històric en què es reivindica la visibilitat i l'erradicació

de les violències sexuals, una problemàtica que Cobo (2019; 138) en definirà com el *cuero vindicativa* d'aquesta etapa del feminisme i que descriu com:

La violencia es un problema crónico y global de las mujeres, que la padecen tanto las de los países periféricos como las de los centrales. La violencia sexual es un poderoso mecanismo de control social que impide a las mujeres tanto apropiarse del espacio público como hacer uso de su autonomía y libertad [...] La lucha contra la violencia sexual ha calado tan hondo entre las mujeres de todas las edades y ha tomado tal fuerza que está ampliando el marco de la definición de violencia, incluso de aquellas que han estado más naturalizadas.

3.3 Les violències sexuals

Segons la nova Llei Orgànica, en tràmit, de la Garantia Integral de la Llibertat Sexual del Govern Espanyol (2022; 6) es considera per violència sexual:

Los actos de naturaleza sexual no consentidos o que condicionan el libre desarrollo de la vida sexual en cualquier ámbito público o privado, lo que incluye la agresión sexual, el acoso sexual y la explotación de la prostitución ajena. [...] En el ámbito digital, lo que comprende la difusión de actos de violencia sexual a través de medios tecnológicos, la pornografía no consentida y la extorsión sexual. Asimismo, entre las conductas con impacto en la vida sexual, se consideran violencias sexuales la mutilación genital femenina, el matrimonio forzado, el acecho con connotación sexual y la trata con fines de explotación sexual. [...] Se incluye el homicidio de mujeres vinculado a la violencia sexual o feminicidio sexual.

Així doncs, són unes problemàtiques socials, de caràcter universal, que interpel·len i traspassen a totes les classes socials i societats i que, ha estat present en tota la història de l'ésser humà. Una violació dels drets humans que té els seus orígens en els valors patriarcals, en la necessitat de l'home en reafirmar-se com a sexe dominant per mitjà del cos de la dona, considerat, tal com ens reafirma Jiménez (2012), propietat del gènere masculí, essent així el medi amb el qual reafirmar el missatge de poder.

Gil (2015; 813), ens descriu la violència sexual com “la manifestación extrema de la desigualdad y del sometimiento en el que viven las mujeres en el mundo. Constituye un atentado contra el derecho a la vida, a la libertad, y la dignidad de las mujeres.”

Unes conductes que atempten contra la dignitat i la vida de les dones, cosificant-la, utilitzant-la com un objecte del qual obtenir plaer i demostrar la condició masclista d'aquest col·lectiu. Una apropiació, un dany, un patiment, que constitueixen una de les formes més extremes d'ofensa i humiliació que viuen les dones.

Una activitat delictiva que succeeix en els diferents àmbits en els quals una persona es desenvolupa i que té greus conseqüències en la salut física, mental i social.

Tot i que podem fer una aproximació teòrica sobre la definició de la violència sexual, aquesta, com en el nostre cas, acaba fent referència a la legislació del país d'estudi. En el present moment de redacció d'aquest treball, no existeix una definició universalment acceptada per aquest delictes, no resulta fàcil establir una definició precisa i sense ambigüitats sobre aquesta, ja que la diversitat cultural, social, política i/o econòmica dels diferents territoris acaben condicionant la seva teorització. No obstant això, L'Organització Mundial de la Salut (OMS) s'ha esforçat per elaborar una definició que pugui ser "ampliamente aplicable a nivel internacional" (Ándres, Nguyen, Rayó i Redondo, 2020, 36):

Todo acto sexual, la tentativa de consumar un acto sexual, los comentarios o insinuaciones sexuales no deseados, o las acciones para comercializar o utilizar de cualquier otro modo la sexualidad de una persona mediante coacción por otra persona, independientemente de la relación de esta con la víctima, en cualquier ámbito, incluidos el hogar y el lugar de trabajo (OMS, 2002; 2).

Perquè malgrat l'amplitud de la definició que proposa l'OMS per descriure la violència sexual i, per tant, la diversitat de relacions entre la víctima/supervivent-agressor, la diversitat d'actes sexuals, les formes de coacció i contextos de vulnerabilitat, etc. que es poden donar, el que els relaciona, i, per tant, tenen en comú és la manca de consentiment o el consentiment forçat davant els actes sexuals o dirigits en contra la integritat sexual.

Les característiques que emmarquen les violències sexuals, i que Ándres, Nguyen, Rayó i Redondo (2020) marquen en el seu estudi, poden ser representades en 3 categories:

1. Les violències sexuals representen una àmplia diversitat de comportaments en el qual el contacte físic amb la víctima/supervivent, es pot donar amb menor o major freqüència.
2. En tot acte de reproducció de les violències sexuals està present la coacció. Una acció que es pot dur a terme a través de la força física, la intimidació psíquica, l'extorsió, l'amenaça, etc. entre d'altres. En aquest aspecte una persona que no hagi donat el seu consentiment, no està en condicions de donar-lo, s'ha vist obligada a donar-lo o simplement no reconeix la violència rebuda continuen sent considerades objectes de violències sexuals.
3. El lloc on es du a terme la violència i l'existència o no d'una relació o vincle previ amb l'agressor, no tenen transcendència a l'hora de determinar si s'està davant un cas de violència sexual o no. Una oportunitat per treure a la llum i tenir en compte les violències rebudes en l'àmbit privat i/o més íntim.

Coneixent l'amplitud de formes en què es poden representar les violències sexuals, en aquest present treball s'abordaran les violències sexuals des de la comprensió i la recerca del camp de l'assetjament sexual, l'abús sexual i l'agressió sexual. Aquestes violències poden ser definides com:

L'assetjament sexual està definit per la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva entre dones i homes, com:

Cualquier comportamiento, verbal o físico, de naturaleza sexual, que tenga el propósito o produzca el efecto de atentar contra la dignidad de una persona, en particular cuando se cree un entorno intimidatorio, degradante u ofensivo.

L'Abús sexual queda tipificat en el Codi Penal com:

Art. 181.1

El que, sin violencia o intimidación y sin que medie consentimiento, realizare actos que atenten contra la libertad o indemnidad sexual de otra persona, será castigado, como responsable de abuso sexual.

Art. 181.2

Se consideran abusos sexuales no consentidos los que se ejecuten sobre personas que se hallen privadas de sentido o de cuyo trastorno mental se abusare, así como los que se cometan anulando la voluntad de la víctima mediante el uso de fármacos, drogas o cualquier otra sustancia natural o química idónea a tal efecto.

Per aquest motiu, és considerat com un atac a la integritat sexual, que es caracteritza per l'ús de la força i/o la intimidació en el qual no existeix consentiment previ a l'atemptat sexual.

L'Agressió sexual pot ser definida, segons ens ho presenten Soria i Hernández (1994; 12) com un fenomen sociocultural del qual el factor dominant és l'agressió en les seves múltiples formes de reproducció que s'exerceix a través de les conductes interpersonals de contingut sexual i del qual l'objectiu és la satisfacció d'unes necessitats personals de l'agressor.

És, segons ens indica el Codi Penal (Art. 178), atemptar contra la llibertat sexual d'una altra persona amb violència o intimidació.

Per poder entendre també les dinàmiques i la perpetració de les violències sexuals a la nostra societat, s'han de conèixer i reconstruir tots aquests mites i estereotips que suporten aquests delictes socials.

Les violències sexuals s'han de situar dins de l'ordre social i cultural que guien les nostres societats patriarcals. Un reconeixement que treu a la llum les dinàmiques i rols adjudicats al gènere femení i masculí, una eina per invisibilitzar i silenciar aquestes violències i que conseqüentment impedeixen, tal com ens diuen Janos i Espinosa (2014):

La comprensión de la magnitud de su impacto en la vida de las víctimas, sino también su penalización (citado por Velázquez, 2003) [...] Los mitos sobre la violencia sexual, y más específicamente sobre la violación, pueden definirse como la aceptación de un conjunto de actitudes, estereotipos y creencias falsas o distorsionadas acerca de la víctima, el agresor y las circunstancias que los relacionan (p.6, citado por Burt, 1980).

És per això que, els mites en les violències sexuals representen unes creences compartides socialment, arrelades als sistemes de valors, ideològics i de pràctiques, que guien les relacions en el món social, i que influeixen en la percepció i detecció d'aquestes violències.

Tomados en su conjunto, los mitos (sobre la violencia de género) están pensados para reducir el apoyo social a las víctimas transformándolas de víctimas inocentes de un crimen potencialmente letal en individuos que consciente o inconscientemente decidieron ser maltratados. De hecho, de acuerdo con estos mitos, la víctima no es realmente una víctima porque ella podría haber evitado el abuso, probablemente lo provocó, e inconscientemente lo deseaba" (Bosch i Ferrer, p.552 2012, citado por Peters, 2008).

Tal com exposen Soria i Hernández (1994), existeixen diferents mites que construeixen un pilar en la reproducció d'aquest tipus de violències sexuals, aquests autors fan èmfasi en els següents mites:

1. Considerar l'agressió sexual com un mitjà per satisfer el desig sexual de l'agressor:

No sempre en l'agressió sexual existeix un objectiu sexual identificable, sinó que en molts casos és el mitjà per reproduir i determinar el poder de l'agressor cap a la víctima a través de la seva humiliació, coacció i temor de contingut sexual.

2. Creure en l'existència d'una provocació prèvia per part de la víctima:

Considerar que abans de l'agressió sexual hi ha hagut una provocació de caràcter directe o indirecte (fent referència a la forma de vestir, moviments, etc.) implica desconsiderar que l'abusador sexual no ha determinat un objectiu previ en la víctima i ha utilitzat l'agressió com a mitjà per aconseguir-lo, i, per tant, només s'ha portat per l'instint determinat pel físic i la sensualitat.

3. Reincidència penitenciària, delinqüència i classe social:

El col·lectiu social i la classe social no són factors característics de la identitat dels agressors. En una gran majoria de casos, les de violències sexuals s'han portat a terme per persones sense antecedents penals.

4. Exigència d'una resistència física per mostrar el rebuig a l'agressió sexual

Socialment s'exigeix a la víctima una defensa a la integritat sexual com a mostra del rebuig de l'agressió sexual que s'està duent a terme, ignorant-se així la fragilitat, la vulnerabilitat i el risc al qual estan exposades. S'han de considerar els mecanismes de supervivència i de la por davant les violències sexuals.

5. Delicte entre persones desconegudes:

S'ha de trencar el mite que les violències sexuals són dutes a terme per desconeguts. En la majoria dels casos l'agressor coneix l'objectiu sexual i hi té un lligam. "Las violaciones no suceden mayoritariamente en lugares oscuros y apartados, se producen en los más variados lugares y horas" (Soria i Hernández, 1994, p.20).

3.4 Marc jurídic de les violències sexuals

Les conseqüències de la reproducció de les violències sexuals engloben un gran ventall de problemàtiques. Les seves repercussions van molt més enllà dels problemes en la salut física, psicològica i social, com en el següent apartat us fa menció. Sinó que també té repercussió en el marc jurídic, en el sistema de valors, normes i lleis que un Estat protegeix i defensa en el seu territori. Perquè és de consideració penal, àmpliament compartida per la majoria d'estats del món, que tot acte violent i/o dany de naturalesa sexual ha de ser penalitzat. I és que les violències sexuals suposen un delicte, un atac contra els drets humans.

Les violències sexuals han estat històricament ignorades per l'àmbit judicial, tractant aquesta problemàtica des de la moralitat. Però adjudicar aquesta impunitat davant la diversitat de formes en què es poden presentar les violències sexuals comporta atemptar contra els drets fonamentals de les persones que des de la Constitució Espanyola del 78 reconeix com a drets inviolables. Aquests drets queden emmarcats en l'article 14 CE en el qual es garanteix la igualtat davant la llei, en l'article 15 CE en el qual es protegeix el dret a la vida i a la integritat física i moral, en l'article 17 CE en el qual es defensa el dret a la llibertat personal i en l'article 18 CE en el qual empara el dret a la intimitat, a la inviolabilitat del domicili. Drets que en el mateix article 9.2 de la CE han de ser protegits per l'Estat, ja que segons indica la llei:

Corresponde a los poderes públicos promover las condiciones para que la libertad y la igualdad del individuo y de los grupos en que se integra sean reales y efectivas; remover los obstáculos que impidan o dificulten su plenitud y facilitar la participación de todos los ciudadanos en la vida política, económica, cultural y social.

Però el marc jurídic que actua sobre les violències sexuals no només queda representat en la CE, també comprèn el panorama internacional i autonòmic.

Pel que fa a la mirada jurídica internacional, l'Estat Espanyol principalment s'acull a:

- *CEDAW: Convenció per l'Eliminació de totes les formes de Discriminació contra la Dona. (1981)*

Exposa jurídicament els principis i les mesures acceptades universalment, i, per tant, obligatoris, que han de dur a terme els diferents estats per aconseguir que les dones gaudeixin de tots els drets (que els correspon

com a ciutadanes i éssers humans que són) com els civils, polítics, econòmics i culturals, reconeixent i profunditzant en el dret a la no discriminació. Es pot considerar, segons exposa Nuria Varela, el decret internacional dels drets de les dones.

- *Declaració i Acció de Viena: Conferència Mundial sobre els Drets Humans (1993)*

Es reconeix la violència contra les dones i les nenes com una violació greu dels Drets Humans. Aprovació per l'ONU de la declaració de la CEDAW i que compromet a tots els estats membres de la ONU.

- *Declaració i plataforma de Beijing, IV Conferència Mundial de l'ONU sobre la dona (1995)*

Programa per promoure els avenços de les dones en el segle XXI. Un reconeixement a la violència que reben les dones com “un obstáculo para alcanzar los objetivos de igualdad, desarrollo y paz” (Varela, 2018, p.169). Obliga als estats a condemnar i adoptar noves polítiques que vagin dirigides a l'erradicació de la violència cap aquest col·lectiu.

En efecte, els Tractats Internacionals generen obligacions legals als estats adjunts, com per exemple: el respecte dels drets humans, la garantia dels drets humans i la diligència pels drets humans, accions que haurien de tenir repercussions en la visibilitat i penalització de les violències sexuals.

Dins l'Estat Espanyol, s'han desenvolupat lleis específiques per l'erradicació de les desigualtats de gènere i per garantir la igualtat de drets.

En l'àmbit estatal, actualment ens trobem en un gran buit legal amb relació a les violències sexuals. Tot i tenir en vigència la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, Mesures De Protecció Integral Contra La Violència De Gènere, aquesta no fa esmena de la violència sexual, un fet que ha portat als ministeris d'Igualtat i Justícia a aprovar pel Consell de Ministres un Projecte de Llei orgànica de Garantia de la Llibertat Sexual. Inspirat en el Conveni d'Estambul, aquesta llei orgànica agafa com a objectiu la protecció integral del dret a la llibertat sexual i l'erradicació de les violències sexuals. Una llei que en el moment actual està en tramitació de ser aprovada i instaurada en el marc nacional.

Pel que fa a Catalunya, es gaudeix d'una llei pionera en el marc estatal en què, per primer cop es fa referència a la violència sexual i al consentiment sexual. Aquesta llei queda tipificada en la Llei 17/2020, del 22 de desembre, pel dret de les dones a erradicar la violència masclista. Un avanç jurídic molt important per a la lluita de les violències sexuals i les violències masclistes.

3.5 Conseqüències de les violències sexuals

Les violències sexuals són un atemptat contra la salut pública. Les conseqüències físiques, socials i psicològiques que se'n deriven de la vivència d'aquestes violències generen un impacte per a la vida saludable

de la víctima i/o supervivent. Tal com afirmen Krug, Mercy, Dahlberg i Zwl (2002; 1085) les conseqüències de les violències són molt més àmplies que la mort i les lesions.

Els diferents nivells amb què s'engloben les conseqüències d'aquest tipus de violències queden organitzades en quatre categories, segons informa l'OMS (2013):

Salut reproductiva: En aquesta categoria destaquen; el trauma ginecològic, l'embaràs no planejat, l'avortament insegur, la disfunció sexual, les infeccions de transmissió sexual, la infecció per VIH i la fístula traumàtica.

Salut mental: En aquest apartat fan èmfasi a la depressió, l'ansietat, el trastorn per estrès posttraumàtic (TEPT), l'insomni, els símptomes somàtics (somatitzacions), els comportaments suïcides, el trastorn del pànic (crisi d'ansietat) i finalment, les autolesions no suïcides.

Conductuals: En aquesta secció es mencionen els comportaments d'alt risc i risc major de perpetuar o sofrir violències sexuals posteriorment.

Resultats mortals: En aquesta disposició es fa referència als resultats mortals com la mort causada pel suïcidi, les complicacions en l'embaràs, la sida, l'assassinat durant la violació o en defensa de l'honor i l'infanticida d'un infant concebut per una violació.

Cal reflexionar sobre les múltiples conseqüències que genera viure un fet com l'estudiat en aquest treball, perquè aquests danys físics i socials als quals són exposades les víctimes i supervivents els afecta en la seva humanitat, en el seu creixement personal com a persones i éssers humans que són. Unes seqüeles que poden afectar de per vida i que està en les mans dels polítics, el moviment feminista i les pròpies accions erradicar-les.

3.6 El Treball Social i l'Educació Social en la intervenció de les violències sexuals

Les treballadores socials i les educadores socials poden desenvolupar les seves tasques professionals en una amplitud de serveis. El tractament de les violències sexuals amb aquestes professionals es poden dur a terme a través de diferents serveis bàsics i/o especialitzats en les violències masclistes.

Tot i el recent reconeixement de les violències sexuals en l'Estatut de Catalunya (Art.41), encara no s'han desenvolupat serveis específics per al treball d'aquesta problemàtica, un fet que fa que s'hagin d'abordar des d'altres institucions que poden estar o no formades per l'abordatge d'aquests tipus de violències.

A continuació es mostrarà una taula amb els diferents serveis que intervenen en l'àmbit de les violències sexuals i dels quals les estudiants participants d'aquesta recerca podran acabar treballant. Com que aquest estudi s'ha dut a terme a la Universitat de Girona i reconeixent la diversitat de serveis, però no suficients, que comptem en l'àmbit estatal, autonòmic, provincial i comarcal, en aquesta taula es mostra els diferents serveis que es troben a disposició a les comarques de Girona:

RECUPERACIÓ	REPARACIÓ
<ul style="list-style-type: none"> •SIADV: recursos específics d'atenció i recuperació de la VM d'àmbit municipal o comarcal •SIE: Servei d'intervenció especialitzada en violència masclista •SAR: Servei d'acolliment i recuperació •SAS: Servei d'acolliment substitutori de la llar •OAVD: Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte •Recursos socials •Entitats de dones 	<ul style="list-style-type: none"> •Serveis Territorials de Treball, Afers Socials i Famílies • Prestacions: Estat espanyol, Generalitat i Administracions local i comarcal • Serveis Territorials d'Empresa i Coneixement: SOJ • Agència de l'Habitatge de Catalunya • Àmbit judicial: jutjats, Fiscalia, IMLCF • Servei Català de la Salut: Regió Sanitària Girona • Serveis Territorials d'Educació
PREVENCIÓ	DETECCIÓ I ATENCIÓ
<ul style="list-style-type: none"> •Ajuntaments i consells comarcals de la demarcació de Girona •Serveis Territorials d'Educació •Servei Català de la Salut a la Regió Sanitària Girona •Servei Territorials del Departament d'Interior •Serveis Territorials de Treball, Afers Socials i Famílies •Departament de la Presidència: Institut Català de les Dones (ICD) •Serveis Territorials del Departament de Justícia •Administració de justícia •Associacions de dones •Subdelegació del Govern de l'Estat espanyol: Unitat de Violència vers la Dona 	<ul style="list-style-type: none"> •Ajuntaments i consells comarcals de la demarcació de Girona: SBAP, SIAD, SIADV •Serveis Territorials d'Educació: Serveis i centres educatius •Servei Català de la Salut a la Regió Sanitària Girona: EAP, CSMA, CSMIJ, Hospitals •Servei Territorials del Departament d'Interior •Serveis Territorials de Treball, Afers Socials i Famílies: SIE, SAR, SAS, SOC •Departament de la Presidència: Institut Català de les Dones (ICD) •Serveis Territorials del Departament de Justícia: OAVD •Administració de justícia: Jutjats •Associacions de dones i altres serveis i entitats •Subdelegació del Govern de l'Estat espanyol: Unitat de Violència vers la Dona

Taula d'elaboració pròpia basada en el Protocol d'Actuació en els casos de violència masclista a la demarcació de Girona.

Font: Generalitat de Catalunya

És en aquests serveis especialitzats en les violències masclistes, dels quals les treballadores socials i les educadores socials treballaran les violències sexuals amb l'ajuda d'un equip, en la majoria dels casos serà un equip multidisciplinari. Unes professionals que es marquen com a objectiu; generar canvis psicosocials i fer operatius els recursos socials i específics per atendre a les dones quan han viscut o estan vivint en situació de violències sexual. Dues professions que situen a l'experta social com a persona referent de les dones en el procés d'acolliment, assessorament i recuperació i de les quals aquestes acompanyaran a les usuàries en el procés resilient a donar-li veu a aquestes violències sofertes, reconvertint les etiquetes socials i l'estigmatització d'aquesta problemàtica social i estructural.

Un acompanyament socioeducatiu per a l'establiment d'una consciència sobre la situació viscuda, adquirint eines i mesures de protecció i habilitats per fer-hi front. Un espai professional per a la dona que, cerca l'apoderament i l'emancipació, seguint sempre els tempos i les voluntats de les dones i atorgant una responsabilitat en tot el procés de treball.

3.7 Les violències sexuals i les autocures professionals

Com s'ha pogut observar en la taula anterior, la intervenció especialitzada de les treballadores socials i educadores socials en l'àmbit de les violències sexuals és ben ample, així i tot, aquesta problemàtica enxarxa alguns dels serveis en els quals aquestes professionals poden oferir el seu servei.

I és en aquesta professió de cures, en el qual les treballadores socials i educadores socials acompanyen a les usuàries perquè mobilitzin, gestionin i tramitin recursos per a poder canviar i transformar la realitat en la qual es troben. Unes pràctiques que suposen escoltar de ben a prop les vivències i relats personals d'alt contingut emocional, que poden commoure i generar diferents emocions, positives i negatives, i que les especialistes d'aquestes disciplines han de saber escoltar, identificar i treballar.

Perquè com ve manifesten Martínez, Lloret i Pomés (2014; 174):

“L'acompanyament basat en la relació d'ajuda no pot passar només per comprendre el que li passa a l'altre, sinó també per escoltar-nos a nosaltres mateixos i comprendre, identificar i poder expressar i compartir els sentiments que ens provoca la intervenció amb l'usuari”.

S'han de conèixer aquests sentiments, quins efectes tenen en la persona, per poder així validar-los. Una forma d'adquirir estratègies protectores i d'autocures professionals, ja que tothom té una història i una experiència personal al darrere i en l'exercici d'aquestes professions les professionals no es podran dissociar de la persona que són en aquell moment: de les seves vivències i del seu context. El fet de no reconèixer aquestes emocions poden portar a la transferència d'experiències i, per tant, generar confusió a la persona amb la qual s'està treballant. Una situació que pot comportar l'alteració del rol i del vincle professional, disminuint el bon treball de cures en les intervencions socials.

S'ha de reconèixer, amb paraules de The Care Collective (2021; 42), que:

Necessitem tant donar com rebre cures, ens aporta el sentit de la nostra humanitat comuna, i a més ens permet apreciar que compartim les mateixes pors davant la fragilitat humana en lloc de projectar aquestes pors en aquells que qualifiquem “dependents”.

4. TREBALL DE CAMP

Després d'haver desenvolupat el marc teòric per introduir les violències sexuals i la seva comprensió, es passarà a elaborar a continuació els resultats aconseguits a través de l'enquesta passada a les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social de la UdG. La participació total d'estudiants a la recerca ha estat del 52%, 18% homes i 82% dones.

En l'exposició dels resultats, és important saber, que es farà una distinció envers els resultats obtinguts dels homes i de les dones. Una situació, però, que en cap moment vol donar a entendre que les violències sexuals es viuen de la mateixa forma en ambdós sexes. Com s'ha pogut conèixer anteriorment en l'apartat de "Patriarcat i Feminisme. La base de la reproducció i la lluita contra les violències masclistes" i "violències sexuals", aquesta problemàtica social té la seva base i legitimació en la reproducció dels poders i privilegis dels homes per sobre de les dones. Per tant, aquesta distinció que es farà s'ha produït exclusivament per conèixer més exhaustivament com les dones i els homes viuen aquesta problemàtica i no per afirmar que les violències sexuals es viuen des de la mateixa situació tant en homes com en dones.

4.1 Resultats

Pel que fa als resultats, en primer lloc, s'ha volgut conèixer quina ha estat l'experiència de les estudiants amb les violències sexuals. Un estudi que s'ha realitzat a través de 3 blocs diferenciats en el qual s'exposaven diferents situacions en què es poden viure aquestes violències, a més a més, del plantejament d'altres preguntes que permetessin conèixer amb més profunditat com es van exercir les violències sexuals.

L'experiència entorn de les violències sexuals sofertes I

En la primera secció i fent referència a l'abús i l'assetjament sexual s'emmarquen 10 situacions en les quals es pot viure aquesta violència i de les quals les estudiants havien de respondre si en algun moment havien viscut una situació similar o la indicada, o pel contrari no s'hi havien trobat.

La primera realitat que es mostra en l'anàlisi del resultat és que un 4% de les participants diuen no haver viscut, fins al moment, alguna de les violències sexuals plantejades en aquest primer apartat. Un fet que pot no sorprendre a causa de l'actual normalització i legitimació d'aquest exercici de violència.

Per entrar amb més detall i per les diferències percebudes entre els diferents gèneres, és convenient revisar els resultats més divergents:

En el cas dels homes les situacions que han viscut més, amb un 69% de representació del col·lectiu estudiat, ha estat la vivència de bromes sexuals i comentaris ofensius sobre el cos. Seguidament de la situació de la rebuda de correus electrònics, missatges de WhatsApp, missatges de text explícits o implícits inapropiats que

queda representat amb un 46% dels participants. La tercera situació més viscuda en el gènere masculí i també viscuda per un 46% dels homes enquestats ha estat el contacte físic no desitjat.

En el cas de les dones, la situació de violència sexual que més han viscut en aquest apartat és la vivència de mirades intenses o lascives amb una representació del 97% de les dones, seguit de l'experiència de ser objecte de bromes sexuals o comentaris ofensius sobre el propi cos, 79% de les dones, i finalment la tercera situació de violència més viscuda en aquest col·lectiu ha estat el contacte físic no desitjat amb una representació total del 75% de les estudiants.

Pel que fa a les situacions de violències que s'han sofert amb menor incidència han estat, tant pels homes com per les dones, l'obligació per veure material pornogràfic en contra de la voluntat de la persona, representat per un 5% de les dones i el 0% dels homes, i l'amenaça de conseqüències desagradables si es rebutjava la proposta sexual, viscut pel 7% de les dones i el 8% dels homes.

Un cop conegudes les diferents violències que pateixen els estudiants i les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social, amb major i menor representació també s'ha volgut explorar com s'han viscut generalment.

Amb relació als homes, les situacions plantejades s'han viscut en gran part com a situacions aïllades, on el 38% han marcat la casella de mai i el 23% han marcat la casella de més d'un cop. La duració que ha tingut aquesta majoritàriament ha estat d'un dia, 23%, i amb el mateix percentatge l'opció de menys de dues setmanes.

Pel que fa a la primera experiència que han viscut amb relació a les situacions plantejades aquesta se situa al voltant de l'adolescència, entre els 12 i 20 anys. En l'actualitat un 38% dels homes han experimentat algun tipus de violència esmentada en aquest apartat.

Amb relació a les dones, aquest col·lectiu, ja pel simple fet de pertànyer al gènere oprimint pel sistema patriarcal, estan exposades a conèixer amb les situacions de violències exposades. Un 44% de les dones afirmen haver viscut alguna de les situacions analitzades almenys una vegada o més a l'any, seguida per la vivència d'aquestes més d'un cop a la vida (38%). També destaca l'experiència d'aquestes violències com un fet viscut diàriament (7%).

En aquest cas, les dones també experimenten aquestes violències com fets puntuals en el temps, mostrant així que el 54% de les enquestades han viscut les experiències amb un termini de temps d'un dia, encara que també cal recalcar que un 13% de les dones han sofert de violències sexuals per un període de fins a dues setmanes. L'edat en què han manifestat viure per primer cop alguna d'aquestes violències se situa entre els 9 i 20 anys i en el moment del recull de camp el 67% de les enquestades exposaven haver viscut una situació de les anomenades en aquest apartat analitzat.

En el segon bloc i fent referència a l'abús sexual i a l'agressió sexual s'analitzen un total de 16 preguntes de les quals, com s'ha sol·licitat també en el primer bloc, les enquestades havien de contestar quines de les situacions plantejades havien viscut, a més a més d'aportar informació extra sobre aquestes vivències a través de la resposta d'altres preguntes anunciades.

En aquest segon apartat s'ha pogut destacar una clara diferència sobre la vivència de les relacions sexuals entre els homes i les dones participants:

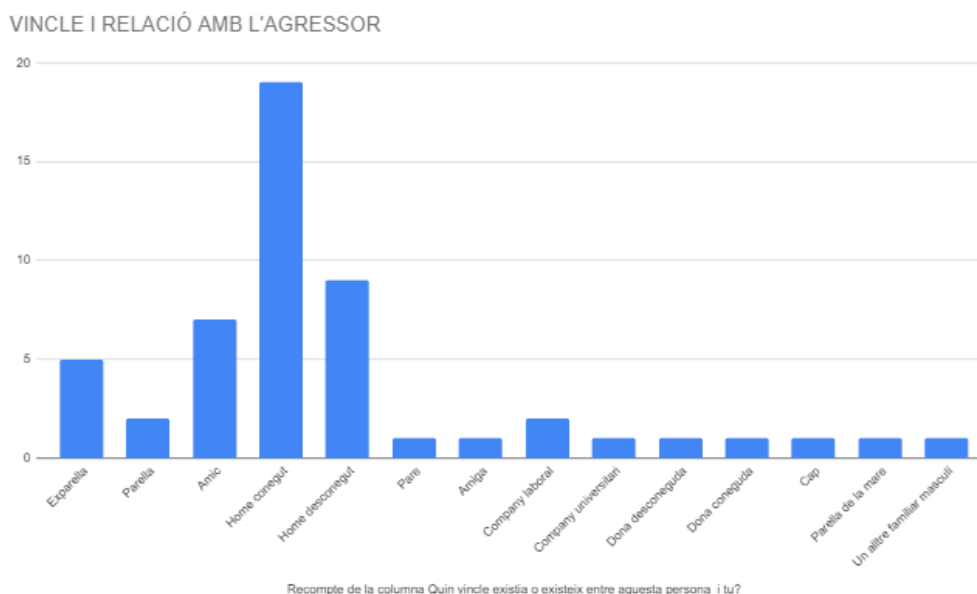
Un 67% de les dones afirmen haver viscut algun tipus d'agressió i violació sexual, una dada que destaca en comparació als homes que indiquen haver-ho viscut un 30% de la mostra masculina.

Les situacions més viscudes, en ambdós casos, ha estat la vivència de tocaments no consentits o l'obligació d'exercir tocaments. En el cas dels homes s'ha manifestat amb un 15% i en el cas de les dones amb un 46%.

A causa de la gravetat de la situació que mostren viure les companyes de Treball Social i Educació Social de 4t de la UdG, cal fer una revisió exhaustiva als seus resultats:

Utilització de les drogues per fins sexuals (3%); Relacions sexuals no consentides sota influència de l'alcohol o drogues (8%); Relacions sexuals per mitjà de l'amenaça (8%); Obligació de mantenir relacions sexuals (18%); Relacions sexuals obtingudes per por a les conseqüències de no mantenir-ne (30%), Obligació de mantenir relacions sexuals sense aconseguir-ho (31%); Relacions sexuals obtingudes sota pressió: (42%); Relacions sexuals no volgudes (44%); Tocaments no consentits o obligació d'exercir-ne (46%) i Altres pràctiques (7%).

En aquestes situacions, amb un 29% de representació, les estudiants participants indiquen haver viscut aquestes experiències més d'un cop a la vida, tot i que també notifiquen haver-ho viscut una vegada a la vida (21%) i fins i tot, convertir-se en una violència viscuda almenys un cop a l'any (8%). En aquest col·lectiu el gènere del subjecte que ha perpetuat aquestes violències ha estat amb un 75% d'indicadors, els homes. Una dada que queda reflectida també amb la identitat d'aquest on:

Gràfic de Barres 4.1.1 Vincle i relació amb l'agressor.
Elaboració pròpia

En el cas també de la durada d'aquestes violències, un 42% de les dones marquen haver viscut algun tipus de violències sexuals anunciades durant un període d'un dia, encara que un 13% han viscut aquestes situacions fins a dues setmanes.

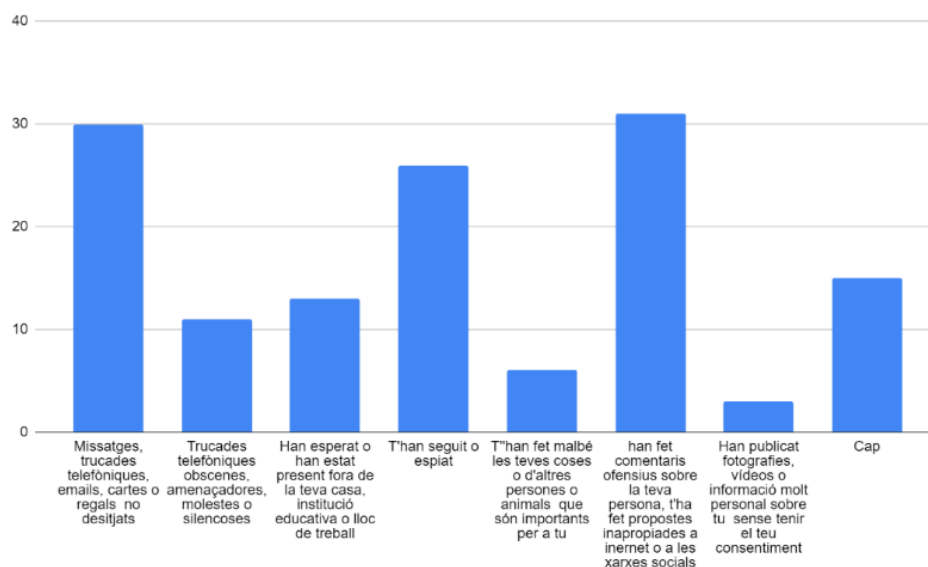
En el cas dels homes, i que també cal anunciar per poder conèixer la realitat d'aquestes violències sexuals en el gènere masculí, es pot destacar de l'enquesta que els participants consideren que el gènere de l'agressor normalment és un home (23%), una dona (8%) i tant homes com dones (3%). Pel que fa al vincle i/o identitat d'aquest, en la situació dels homes es destaca la identitat d'una dona coneguda (15%), una dona desconeguda (8%) i un company universitari (8%). L'edat en què per primer cop reporten haver viscut aquestes experiències es situa en l'adolescència, entre els 15 i 21 anys i la durada de les situacions de violències sexuals majoritàriament (23%) ha estat d'un dia.

En la recollida de dades s'ha conegut que un 21% de les dones han viscut recentment una situació de violència sexual, en el cas dels homes s'ha sabut que recentment ho han viscut un 15%.

En el tercer bloc, s'ha volgut analitzar l'experiència envers, **l'assetjament sexual**, amb l'exposició de 8 circumstàncies en què les participants havien de respondre segons havien viscut una situació similar, igual o cap.

Seguint amb la metodologia d'anàlisi utilitzada fins al moment, i per acabar amb aquest primer bloc, a continuació s'exposaran les dades obtingudes, en primer lloc, per les estudiants i, en segon lloc, pels estudiants.

Pel que fa a les dones els resultats han estat els següents:

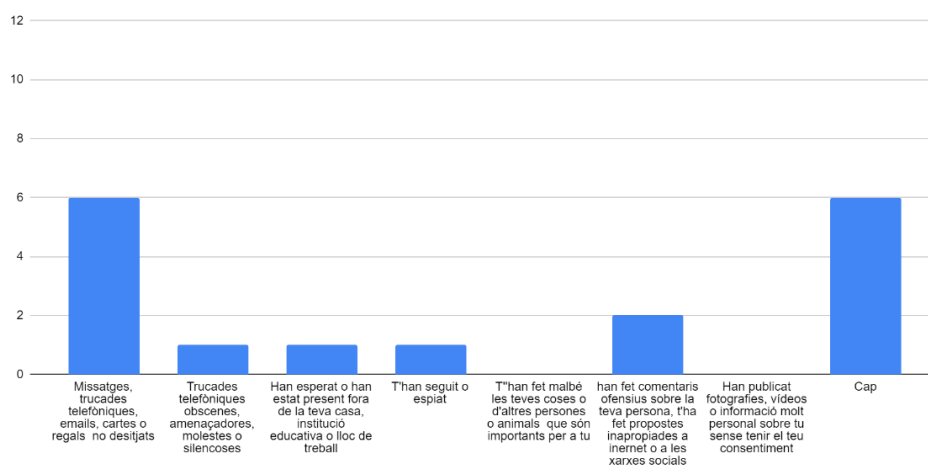

Gràfic de Barres 4.1.2 Assetjament sexual - Dones
Elaboració pròpia

Com es pot observar, les situacions més viscudes per les estudiants han estat; en primer lloc, la vivència de comentaris ofensius sobre la seva persona, la rebuda de propostes inapropiades a internet i/o a les xarxes socials amb el 51% de dones, en segon lloc, la rebuda de missatges, trucades telefòniques, e-mails, cartes o regals no desitjats (49%) i, en tercer lloc, la vivència de ser espiades i/o seguides (43%). Situacions que un 47% de les dones han viscut més d'un cop a la seva vida i almenys un 7% ho viuen un cop o més cops a l'any. Unes experiències que, afirmen començar a viure per primer cop a partir dels 9 fins als 23 anys i que en el major dels casos, representat per l'experiència del 72% de les estudiants, han estat homes; un 36% homes desconeguts i un 38% homes coneguts (inclosos familiars, parelles, veïns i amics). En l'anàlisi del mostreig s'observa com el 20% dels participants afirmen haver viscut recentment una situació de les anteriorment plantejades i analitzades en aquest bloc.

Pel que fa als homes, els resultats han estat els següents:

L'ASSATJAMENT SEXUAL - HOMES

Gràfic de Barres 4.1.3 Assetjament sexual - Homes
Elaboració pròpia

Tot i que el 46% dels homes enquestats afirmen no haver viscut cap situació de les analitzades en aquesta secció, el 54% indiquen que han viscut una o més d'una de les anteriors situacions. La violència que marquen haver viscut més és la rebuda de missatges, trucades telefòniques, e-mails, cartes o regals no desitjats (46% dels nois) i la rebuda de comentaris ofensius i/o propostes inadequades (15%).

Encara que en el cas dels homes, la vivència d'aquestes violències es viu amb menor freqüència, un 23% afirmen haver viscut alguna de les situacions més d'un cop, seguit per un 15% que exposa només haver-ho viscut una vegada.

Fent referència al gènere que consideren que majoritàriament té conductes agressores, aquests afirmen que tant homes com dones poden reproduir aquests tipus d'actituds (15%), els homes majoritàriament (15%) i les dones (8%). Comparant aquests resultats, amb els de la següent pregunta en què es sol·licitava la identitat de l'agressor que havia dut a terme les violències sexuals cap a l'alumne, a diferència de les dones, trobem que un 15% dels nois han marcat que s'havien dut a terme per dones conegudes i un 8% per dones desconegudes. Així i tot, els homes també apareixen en els resultats, en aquest apartat i amb un 8% dels vots fan menció als homes coneguts.

Una altra dada que contrasta amb el de les estudiants és l'edat en què viuen per primer alguna de les situacions exposades. Mentre les dones tenen un marge més ampli i es comença a viure des d'edats molt primerenques, en el cas dels homes queda delimitat a l'edat dels 17 i 19 anys. En aquest col·lectiu s'han reportat 2 casos recents de dues situacions de les analitzades.

L'experiència entorn a les violències sexuals sofertes II

En aquest apartat, es vol conèixer com viuen actualment les situacions de violències sexuals. Per aquesta raó es formulen 3 preguntes amb relació als seus 12 últims mesos, per aprofundir en la realitat, de l'objecte d'estudi d'aquest treball, que viuen en el moment de realitzar l'enquesta.

En primer lloc, s'ha preguntat si, durant els dotze mesos transcorreguts han portat a sobre algun objecte i/o material per autodefensar-se en cas de trobar-se en una situació de violència sexual. En el cas de les dones, el 57% afirmen no portar-ne, però al contrari un 13% afirma portar coses sempre i/o sovint, la resta (44%) indiquen que ho fan a vegades. Una situació que ens demostra que les estudiants de 4t de Treball Social i Educació Social, viuen en una majoria en un "estat d'alerta" per evitar trobar-se en una situació de violència sexual, un fet que contrasta amb els homes on la majoria dels casos (62%) afirmen no portar-ne mai, però sí que en un 38% admeten haver-ho fet algun cop. Unes dades que donen l'oportunitat d'investigar en una altra possible recerca, si realment ho han fet per motius d'autodefensa per la vivència de violències sexuals o per un altre cas.

La segona pregunta estava dirigida a conèixer qui de les persones referenciades ha suposat per a l'enquestada un individu potencialment de risc:

Algú desconegut: En el cas de les dones, amb un 33% de representació han sentit que sovint s'han sentit amenaçades per desconeguts, seguit per un 21% que indiquen viureu sempre i un 34% mai. En el cas dels homes, majoritàriament no han considerat una amenaça a algú desconegut 69%, tot i que un 23% a vegades sí que ho ha pogut viure i un 8% ho viu sovint.

Algú del treball o de l'àmbit estudiantil: Les dones, amb un 8% s'han sentit amenaçada per aquest grup a vegades, una dada que contrasta amb la vivència dels homes que afirmen amb un 38% haver-se sentit intimidats i en situació de risc per algú de l'àmbit del treball o estudiantil.

Un parent o un altre membre de la família: En aquest cas, les dones indiquen haver-se sentit en risc a vegades un 3% d'elles i sempre un 2%, i els homes a vegades en un 8%.

La parella actual: En aquest grup s'ha destacat la nul·la sensació de risc tant en les dones i els homes enquestats.

La teva ex-parella: Amb relació a aquesta persona, les dones, amb un 10%, s'han sentit amenaçades a vegades per aquesta i un 2% sovint. En canvi, els homes, només ho ha viscut un 8%.

En aquesta anàlisi és important destacar que, en el cas dels homes, la majoria d'homes que s'han sentit amenaçats per alguna de les persones anteriorment anomenades s'han definit com a persones homosexuals

i bisexuals, una dada que crida l'atenció i que posteriorment, en l'anàlisi dels resultats es comentarà amb més profunditat.

Les mesures preventives que més han destacat en el gènere masculí han estat: evitar prendre un carrer o zona determinada (82%), evitar llocs amb poca gent (54%) i evitar sortir de casa pel seu propi compte amb un 18%, seguit d'evitar obrir la porta de casa quan no hi ha ningú (16%). Pel que respecta als homes, pot sorprendre que un 46% consideren que no han pres ni han de prendre cap mesura protectora per a la seva integritat sexual, un fet que destaca amb la representació de les dones en aquesta opinió que queda emmarcada només pel 8%. Així i tot, el col·lectiu masculí també destaca per evitar prendre alguns carrers o alguna zona determinada (30%).

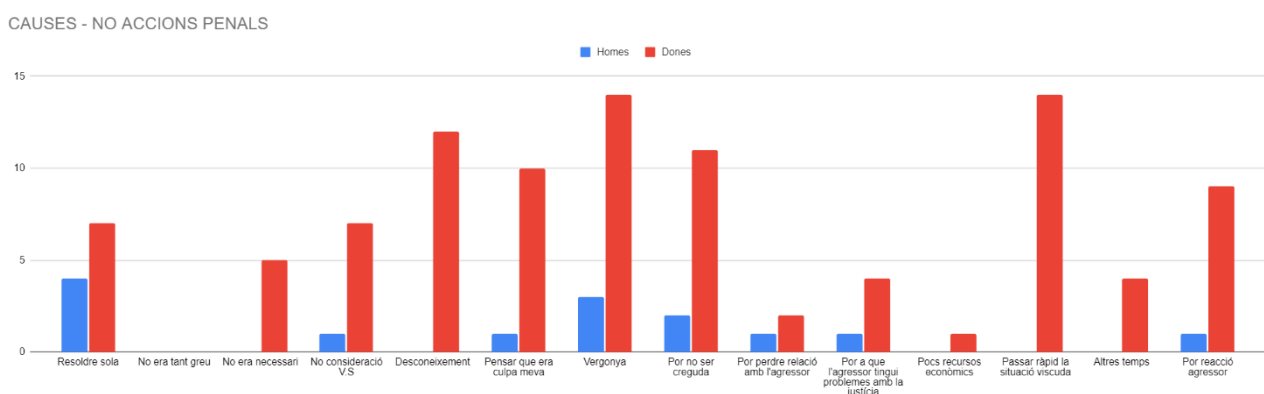
La vivència de les violències sexuals

La finalitat d'aquest apartat és conèixer quines accions han pres les participants davant les violències sexuals viscudes, al mateix temps que cerca analitzar les conseqüències d'haver patit aquest delictes contra els drets humans.

És una realitat que la gran majoria dels participants en aquest estudi de camp no han pres cap acció legal en contra de les violències sexuals sofertes. Només un 5% de les dones afirmen haver-ho fet.

Una altra dada que sobta és que tot i que la majoria de les dones s'ha identificat amb alguna de les situacions plantejades de violència sexual, un 38% afirmen no haver viscut aquesta problemàtica tractada. Els homes, en la mateixa línia, afirmen no haver-ne viscut amb un 46%.

Amb relació al perquè no han volgut prendre mesures jurídiques, aquests afirmen que ha estat per:

Gràfic de Barres 4.1.4 Causes – No accions penals .
Elaboració pròpia

Un gràfic que ens mostra les grans diferències de vivències entorn del tabú d'aquest exercici delictiu i les diferents diferències entre gèneres. Tot i que una gran majoria de les participants confirmen no haver pres cap mesura legal en contra aquest tipus de violència les dones (61%) afirmen que disposen d'algú amb qui

parlar d'aquestes vivències i demanar ajuda. En el cas dels homes, un 54% també ho confirma i la majoria d'aquests es consideren pertanyents al col·lectiu LGTBI.

Pel que fa al perfil de les persones a qui han confiat la vivència d'aquesta problemàtica, predominantment ha estat a amigues (48% dones, 38% homes), seguit per la parella (en el cas de les dones, 28%) i acabant amb la família (21% dones, 8% homes).

Les emocions que predominen en el reconeixement i conscienciació de les violències sexuals són en el cas de les dones la impotència (25%), seguit de l'enuig (16%) i la por (11%) i la tristesa (11%). Els homes, en canvi, han indicat que l'emoció que més han sentit en prendre consciència sobre les violències rebudes ha estat la vergonya (15%), seguit de la tristesa (8%), la impotència (8%), el xoc (8%) i la culpabilitat (8%), sentiment que també mostren les dones amb un valor del 5%.

Quan es pregunta sobre els diferents recursos que han utilitzat per conviure amb la vivència de les violències sexuals, el col·lectiu femení ha destacat, en primer lloc, el sentir que aquesta violència sexual soferta no havia tingut una conseqüència greu en la seva persona (15%), a continuació de la presència i suport d'un professional (10%) i la força de voluntat (10%) i, finalment, amb més representació ha tingut el suport i l'acompanyament de la família (16%), encara que també s'ha mencionat, amb menys representació (5%) el fet de no poder-se recuperar. Els homes, també consideren que no haver tingut i haver patit cap seqüela arran d'aquesta experiència de violència (31%) també a estat un factor clau per aprendre a conviure amb això, a més de sentir-se que no han pogut treballar-les (15%).

Haver viscut en primera persona una història de violència, és haver viscut, entre d'altres, un atac a la integritat física i psicològica. D'aquesta experiència se'n deriven moltes patologies i casos, en el cas de les dones els més viscuts han estat:

Ansietat (29%), pèrdua d'autoestima (29%), atacs de pànic (18%), sentiments de desesperació i sensació d'impotència (16%), problemes d'insomni i/o alimentació (16%), depressió (11%), fòbies (10%), dolors recurrents en algunes parts del cos (5%), autolesions o pensaments suïcides (3%) i agorafòbia (2%).

Només un 16% de la mostra femenina indica no haver patit cap símptoma físic, psicològic i social.

En el cas dels homes, les patologies i casos que s'han detectat han estat els següents:

Depressió (2%), pèrdua d'autoestima (2%), ansietat (2%), fòbies (2%), atacs de pànic (2%), sentiments de desesperació i sentiments d'impotència (2%), problemes d'insomni o alimentació (2%), dolors recurrents en algunes parts del cos (2%) i autolesions o pensaments suïcides (2%).

Resultats que ens mostren quin és l'efecte real de les violències sexuals, més enllà de la vivència. Un afecte que situa a les dones en una situació d'extrema vulnerabilitat.

Finalment, un 5% de la mostra ha reconegut que han hagut de deixar d'anar a treballar i/o al centre acadèmic a causa de les conseqüències que la vivència de les violències sexuals li havien provocat.

Les violències sexuals i els estudis en graus socials a la Universitat de Girona

En aquest apartat s'ha volgut conèixer quin era el coneixement de les estudiants dels diferents graus sobre els recursos, les eines i la formació que hi ha disponible pel treball de les violències sexuals, a més a més de voler conèixer quin havia estat l'impacte de l'exercici del seu grau en l'adquisició de consciència i coneixements entorn d'aquesta problemàtica tractada en aquest TFG.

En el cas dels recursos més coneguts, el recurs telefònic gratuït i anònim per a les dones en situació de violència sexual, el 016, es posiciona com a recurs més conegut envers els dos graus (97% Treball Social i 94% Educació Social), seguit dels Serveis d'Intervenció Especialitzada en Violències Masclistes (SIE: 84% Treball Social i 88% Educació Social) i del Servei d'Informació i Atenció a les dones (SIAD: 82% Treball Social i 94% Educació Social)

Pel que fa als recursos menys coneguts situem l'Institut Català de les Dones (ICD), el recurs Valentes i Acompanyades i el GAV (Grup d'Atenció a la Víctima, recurs de la policia).

Relacionant els coneixements adquirits al grau i la conscienciació de les violències sexuals les estudiants de treball social en un 79% indiquen que haver cursat aquesta carrera els ha ajudat a conèixer els recursos, els serveis i les institucions als quals recórrer per treballar les violències sexuals, les educadores socials en la mateixa línia ho afirmen amb un 82%.

Fent referència a l'apoderament que s'intenta transmetre al llarg del curs dels dos graus, les treballadores socials amb un 49% i les educadores socials amb un 80% afirmen haver adquirit les eines necessàries per identificar, visibilitzar i donar veu a les violències masclistes. Tot i aquests resultats, en la pregunta sobre si creuen que cal una formació més específica en l'àmbit de les violències sexuals les treballadores socials (90%) i les educadores socials (85%) reconeixen certa mancança en aquest aspecte.

Les estudiants de Treball Social manifesten:

“Crec que seria necessari afegir una visió de gènere i més específicament amb relació a aquestes violències que són tan comunes entre les dones, però costen d'identificar i de tractar”

“Explicar en profunditat què són les violències sexuals i també a quins recursos tenim accés o ens podem dirigir les dones en cas de patir violència sexual”

“Més enfocada a posar en pràctica les habilitats personals per enfrontar aquestes situacions”

“Crec que hauria d'haver-hi una assignatura oberta on es pugui treballar temàtiques d'aquest tipus”

“Creo que es necesario tener una clase obligatoria y no optativa”

Les estudiants d'Educació Social mencionen:

“Més amplia, transversal a totes les assignatures i graus, i d'oferta pública sense raó de currículum (nota)” “Estaria bé encara que sigui a través d'alguna assignatura la violència sexual, però no es pot demanar gaire quan no és ni un tema de cap de les matèries que he realitzat”

“Crec que s'hauria de donar formació de manera transversal perquè ens trobarem amb violències masclistes també com a professionals. És a dir, tindrem persones usuàries víctimes de violència masclista i hem d'estar preparades i treballades.”

“Conscienciada i delicada. Explícita, molt més vivencial, et pot donar coneixement, però molt per sobre, Hauríem de crear assignatures i espais on saber com crear recursos per aquestes persones i com actuar. Hauríem de tractar això dins d'un mòdul troncal que duri tot l'any, com a mínim.”

Cursar un grau social, no només proporciona les eines i els coneixements per treballar envers certes problemàtiques socials, com en aquest cas exposat, sinó que també ajuda a fer una introspecció en les pròpies vivències i experiències, i en aquest estudi les participants del grau en Treball Social amb un 48% han pogut fer aquesta reflexió individual. Les estudiants d'Educació Social ho indiquen amb un 66% de les dones.

Encara que és una problemàtica que pot i traspasa tots els àmbits d'intervenció del Treball Social i l'Educació Social, un 3% de les estudiants de Treball Social afirmen no voler dedicar-se en aquest àmbit, i un 46% no ho tenen molt clar. A Educació Social un 5,7% no hi volen treballar i un 42% no ho tenen clar.

4.2 Anàlisi dels resultats

Per concloure amb l'aproximació pràctica d'aquest treball, cal abans, fer una mirada globalitzadora als diferents resultats obtinguts de l'enquesta i que anteriorment han estat anomenats.

En primer lloc, com és evident destaca la diferenciació de les vivències envers les violències sexuals en funció del gènere. Les dones en les diferents situacions de violències sexuals plantejades estan més exposades que els homes, i més concretament en les situacions d'abús i agressions sexuals. En el cas dels homes, els que s'han mostrat més vulnerables a les violències sexuals, principalment, han estat estudiants que s'identifiquen com a bisexuals i homosexuals. Unes dades que marquen les conseqüències que té el patriarcat, un sistema que necessita la cosificació, la intimidació i la humiliació de les dones per poder continuar reproduint el poder dels homes per sobre d'aquestes. Una situació que situa a les dones en un estat de desemparament i vulneració de drets, fet que es mostra en aquesta primera secció.

Encara que els homes queden d'aquesta forma emparats i protegits en la nostra societat, els participants masculins que s'identifiquen amb el col·lectiu LGTBI també s'han mostrat més susceptibles en la vivència d'aquest tipus de violència. Això és degut a la pertinença identitària sexual a un col·lectiu vulnerable, com el de les dones, en què, tradicionalment parlant, aquests trenquen amb la norma i la masculinitat establerta per aquest sistema.

Amb relació a les altres variables que s'han utilitzat per analitzar els resultats de les enquestes com: la classe social, l'origen familiar, l'edat i la religió, es pot observar com independentment d'aquestes la vivència d'aquests delictes sexuals no han mostrat diferències notòries, a excepció del gènere i la identitat sexual. Uns resultats que confirmen la transversalitat d'aquestes vivències, desmitificant el mite d'arrelament d'aquesta problemàtica a uns col·lectius i sectors concrets. Amb això, no es justifica que, l'experiència i la vivència d'aquestes violències es visquin de la mateixa forma en tots els col·lectius.

En segon lloc, pel que fa a la reproducció d'aquestes, com anteriorment s'ha esmentat, els homes, dels quals no es té un vincle i/o relació prèvia, són qui majoritàriament exerceixen aquests delictes sexuals, en el cas de l'abús sexual i les agressions sexuals existeix una alta representació d'homes coneguts. Un fet que també cal tenir en consideració, ja que, existeix una creença errònia sobre el perfil de l'agressor qui mostren sempre com una persona desconeguda, però que desgraciadament, en molts casos és aquesta persona més pròxima i/o coneguda de l'àmbit privat.

En tercer lloc, les violències sexuals, segons ens indiquen les participants del treball de camp es viuen per primer cop en l'adolescència tardana, compresa entre els 15 i 19 anys; així i tot, s'han pogut identificar diversos casos d'Abús sexual Infantil.

Amb relació als estudis cursats per les participants de l'enquesta, aquestes confirmen que encara que els estudis en Treball Social i Educació Social han estat claus per agafar consciència sobre els recursos, serveis i coneixements i consciència envers aquest àmbit, un 56% de la mostra confirma no haver pres mesures en contra aquestes violències, principalment empeses pel sentiment de vergonya i per aconseguir passar ràpidament la situació. Respecte a la salut mental que els ha comportat l'experiència de les violències sexuals, una gran part de les participants mostren haver viscut ansietat i depressió. Patologies que confirmen de nou, que les conseqüències d'aquest problema social estudiat en aquest treball té grans conseqüències, no només en la salut física sinó també en la psicològica i social.

Breument, s'ha de ressaltar que tot i la poca adherència que tant homes com dones tenen per identificar-se com a supervivents i/o víctimes, fets claus per poder reconèixer la violència soferta i exercida i, per tant, per visualitzar aquest tipus de delicte social que atempta contra els drets humans, les dones destaquen per viure des de la consciència o des de la normalització dels actes, sota constants mesures de protecció per protegir-se i evitar trobar-se en una situació de violència sexual, reafirmant-se de nou el mite sobre l'agressor sexual desconegut.

5. CONCLUSIONS I DISCUSSIÓ

Per finalitzar la investigació, i després d'abordar l'anàlisi dels resultats cal destacar les dades i els conceptes que han permès a aquesta recerca complir amb els seus objectius emmarcats a l'inici del treball.

En primer lloc, les violències sexuals en les estudiants de 4t de treball social i educació social de la Universitat de Girona han tingut un gran impacte. Encara que les dones han mostrat estar més exposades a aquesta problemàtica, en el cas dels homes també s'han detectat casos de violències sexuals. Unes violències que s'han expressat amb una amplitud de situacions, contextos i vincles amb l'agressor. Unes vivències i experiències, però, que es continuen vivint des del silenci i el tabú i que caldria treballar en l'apoderament personal, la resiliència i la lluita feminista.

En segon lloc, en l'avaluació de coneixements i eines de les violències sexuals de les estudiants, caldria afegir que tot i mostrar-se una conscienciació sobre la problemàtica, en els resultats obtinguts es percep com encara fa falta una educació més especialitzada i dirigida a aquest àmbit. Encara persegueix el mite de la violació sexual, on és considerat, conjuntament amb les altres agressions i abusos sexuals més violents, les úniques formes de violències sexuals. Un fet que destaca en quan es pregunta per la valoració i identificació com a víctima i supervivent de violències sexuals. Perquè encara que aquest és un terme identitari ha de ser escollit per la pròpia persona, és important per poder donar visibilitat a aquesta realitat que qualsevol individu que visqui una de les situacions plantejades en aquest treball o d'altres, han estat objecte de les violències sexuals i, per tant, víctimes. Un pas molt important en l'erradicació d'aquestes violències, però que continuo destacant, la seva categorització ha de ser emparada exclusivament per la persona que ha viscut les violències sexuals.

En tercer lloc, tot i que la percepció dels estudiants entorn de les eines, coneixements i apoderament que se'ls ha ofert en els diferents cursos dels graus de treball social i educació social, existeix la realitat de què, com bé ho indiquen en les enquestes, s'hauria d'oferir una especialització acadèmica més àmplia envers aquestes problemàtiques. Un aspecte clau per a poder formar bones professionals en aquest àmbit i al mateix temps ciutadanes amb consciència i poder per denunciar i erradicar aquest tipus de violència.

Per acabar, tot i el percentatge elevat de participants que sí que es veuen capacitades per treballar en l'àmbit de les violències sexuals o en casos en què està present aquesta violència, les estudiants que han aconseguit treballar i fer un procés de resiliència s'han mostrat en un dels valors més baixos. Un fet que podrà repercutir en el bo fer del treball social i l'educació social, ja que s'hauran d'enfrontar a les vivències de les usuàries, però també a les pròpies vivències. I és que la resiliència i les autocures són aspectes molt importants per fer un treball d'autoconeixement com a professional si es vol abordar certes problemàtiques socials sense posar en

risc la salut mental. Una prevenció a la retraumatització i a la projecció del propi dolor en les usuàries del servei.

Concloent aquest treball, les violències sexuals segueixen molt present a les nostres societats, cal seguir treballant des de les institucions públiques, la política, la comunitat i el feminisme per conscienciar, donar-les a conèixer i apoderar a la seva denúncia, i en aquest transcurs el paper de les treballadores socials i les educadores socials serà fonamental. Professionals, però també persones que fonamenten la lluita per a la seva erradicació. Perquè totes ens mereixem viure en un món sense violències i on tothom hi tingui cabuda.

Tal com ens diu Aguilar (2020; 142), "el sistema del patriarcado es una costumbre histórica; tuvo un comienzo y tendrá un final. Parece que su época ya toca fin [...] Para ello han luchado y siguen luchando mujeres y hombres feministas. Sólo así se podrá hablar de igualdad real y efectiva y, de respecto a la dignidad de las mujeres".

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

6.1 Legislació, protocols, memòries, enquestes i altres documents oficials

- Andrés, A., Nguyen, T., Rayó, A. i Redondo, S. (2020). *Análisis empírico integrado y estimación cuantitativa de los comportamientos sexuales (no consentidos) en España: Violencia sexual en España; una síntesis estimativa*. (GEAV, Universitat de Barcelona). <https://cpage.mpr.gob.es/producto/analisis-empirico-integrado-y-estimacion-cuantitativa-de-los-comportamientos-sexuales-violentos-no-consentidos-en-espana/>
- Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. (10 de maig de 2022). Gobierno de España. <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/datosOtrosOrgNac/home.htm>
- Departament d'Igualtat i Feminisme, Generalitat de Catalunya (2019). *Protocol d'actuació en els casos de violència masclista a la demarcació de Girona*. https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencias-masclistas/coordinacio-treball-xarxa/circuits_territorials/Protocol-VM-actualitzacio-Girona.pdf
- Estimación y los Datos de la Violencia contra las Mujeres. (2021). *Violencia contra las mujeres: estimaciones para 2018; Estimaciones mundiales, regionales y nacionales de la prevalencia de la violencia de pareja contra las mujeres y estimaciones mundiales y regionales de la prevalencia de la violencia sexual fuera de la pareja contra las mujeres*. <https://www.who.int/es/publications/i/item/9789240026681>
- FRA, European Union Agency for Fundamental Rights (2012). *Violence against women: an EU-wide survey: Survey methodology, sample and fieldwork. Technical report, Survey on woman's well-being and safety in Europe*.

- Instituto de las Mujeres, Ministerio de Igualdad (s.d). *Mujeres en Cifras: Delitos contra la Libertad Sexual*. [Fitxer de dades]. <https://www.inmujeres.gob.es/MujerCifras/Violencia/DelitosLibertadSexual.htm>
- Ministerio de Igualdad, Gobierno de España (2022). *Anteproyecto de Ley Orgánica de Garantía Integral de la Libertad Sexual, versión 2*. <https://www.igualdad.gob.es/normativa/normativa-en-tramitacion/Paginas/index.aspx>
- Ministerio del Interior, Gobierno de España. (2021). *Informe sobre delitos contra la libertad e indemnidad sexual en España*. <https://cppm.es/informe-sobre-los-delitos-contra-la-libertad-y-la-indemnidad-sexual-en-espana-2020/>
- Ministerio de Igualdad, Secretaria de Estado de Igualdad y contra la Violencia de Género (2021). *XII Informe anual del observatorio estatal de violencia sobre la mujer: resumen ejecutivo*. [https://violenciagenero.igualdad.gob.es/.../docs/Resumen ejecutivo 2018 sep06.pdf](https://violenciagenero.igualdad.gob.es/.../docs/Resumen_ejecutivo_2018_sep06.pdf)
- Mujeres para la salud. (2020). *La Boletina: agenda feminista y violència contra las mujeres. Resultados de la encuesta Violencia sexual: experiències a lo largo de la vida de las mujeres*. (Informe núm XXXV). Gobierno de España. <https://www.mujeresparalasalud.org/informe-violencia-sexual-experiencias-a-lo-largo-de-la-vida-de-las-mujeres-descarga/>
- Observatorio Estatal de Violencia sobre la Mujer, Ministerio de Igualdad. (2021). *XIII Informe anual del observatorio estatal de violència sobre la mujer 2018*. [https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/observatorio/informesAnuales/informes/XI Informe 2018.htm](https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/observatorio/informesAnuales/informes/XI%20Informe%202018.htm)
- Organizació Mundial de la Salut (2002). *Informe mundial sobre la violència y la salud: sinopsis*. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67411/a77102_spa.pdf;sequence=1
- Organizació Mundial de la Salut (2013). *Comprender y abordar la violencia contra las mujeres: violencia sexual*. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/98821/WHO_RHR_12.37_spa.pdf?sequence=1
- Subdirección General de Sensibilización, Prevención y Estudios de la Violencia de Género, Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. (2020). *Macroencuesta de Violencia contra la Mujer 2019*. <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/macroencuesta2015/Macroencuesta2019/home.htm>
- U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health, National Heart, Lung, and Blood Institute. (2003). *Managing asthma: A guide for schools* (NIH Publicació núm. 02-2650). http://www.nhlbi.nih.gov/files/docs/resources/lung/asth_sch.pdf
- Violències Masclistes, Departament d'Igualtat i Feminismes (15 de maig de 2022). Generalitat de Catalunya. <https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencies-masclistes/>

6.2 Bibliografia i webgrafia

- Aguilar, N. (2020). Una aproximación teórica a las olas del feminismo: la cuarta ola. *Femeries*, Vol.5, (2), 121-146. DOI: <https://doi.org/10.20318/femeries.2020.5387>

- Álvarez, A. (2005). La construcción de un marco feminista de interpretación: la violencia de género. *Cuadernos de Trabajo Social*, (18), 231-248. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1314215>
- Bosch, E. i Ferrer, V. (2012). Nuevo mapa de los mitos sobre la violencia de género en el siglo XXI. *Psicothema*, 24 (4), 548-554. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4650214>
- Cobo, Rosa (2019). La Cuarta ola Feminista y la violència sexual. *Revista Universitaria de Cultura:pArAdigmA*, (22), 134- 139
- Cruz, A. (2017). *Factores predictores del impacto psicopatológico en víctimas de agresión sexual*. [Tesi doctoral, Universitat Complutense de Madrid]. Tesis Doctoral en Xarxa (TDX). <https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=97662>
- Femicidio.net. (2018). *Agresiones sexuales múltiples en España. Informe 2016-2018*. <https://geoviolenciasexual.com/agresiones-sexuales-multiples-en-espana-informe-2016-2018/>
- Gil, Maximiliana (2015). La violència sexual como un atentado contra la dignidad de la mujer. *Revista de derecho UNED*, (17), 813-832.
- Janos, E. i Espinosa, A. (2014). Representaciones sociales sobre roles de género y su relación con la aceptación de mitos y creencias sobre la violencia sexual. *Límite:Revista Interdisciplinaria de Filosofía y Psicología*, 10(33), 5-15. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6612104>
- Jewkes, R. I Dartnall, E. (2013). Sexual violence against women: the scope of the problem, *Elsevier, best practice and research clinical Obstetrics and Gynaecology*, 27, 3-13 <http://dx.doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2012.08.002>
- Jiménez, N. (2012). Violencia sexual: la guerra en contra de los derechos de las mujeres. *Novaetvetera: genero, etnias y violència*. (65), 41-48
- Krug, E., Mercy, J., Dahlberg, L. i Zwi, A. (2002). The world report on violence and Health. *THE LANCET*, 320, 1083-1088. [https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(02\)11133-0.pdf](https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(02)11133-0.pdf)
- Martínez, Y., Lloret, M., Pomés, M. (2014). La supervisió professional en l'àmbit social: aprenentatge i formació permanente. *Revista de Treball Social*, 203, 172-180. <https://www.revistarts.com/article/la-supervisió-professional-en-lambit-social-aprenentatge-i-formacio-permanent>
- Murray, C. & Calderón, C. (2021). Mitos de violación, creencias que justifican la violencia sexual: una revisión sistemática. *Revista Criminalidad*, 63(2), 115-130. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8454624>
- Muñoz, Judith. (2019). Una nueva ola feminista, más allá de #MeToo: Irrupción, legado y desafíos. *Políticas Públicas para la Equidad Social V.II UB*. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7690422>
- Ortega, R., Ortega, F. i Sánchez, V. (2008). Violencia sexual entre compañeros y violència en parejas adolescentes. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*. (8), 63-72.

- Rodríguez, R. (2019). Violencia Sexual: Culpabilidad de los varones y masculinidad. (17), 7-23 DOI: <https://doi.org/10.15174/cj.v9i17.324>
- Soria, M. I Hernández, J. (1994). El Agresor Sexual y la Víctima. Barcelona: Editorial Boixareu Universitaria.
- The Care Collective (2021). *El Manifest de les cures: La política de la interdependencia*. Editorial: Tigre de Paper.
- Varela, N. (2018). *Feminismos para principiantes* (4ª ed.). Penguin Random House Grupo Editorial.

7. ANNEXES:

Enquesta desenvolupada per l'actual TFG a les alumnes de 4t de Treball Social i Educació Social de la UdG en el curs 2021/2022:

LA VIVÈNCIA DE LES VIOLENCIES SEXUALS EN LES ESTUDIANTS DE 4T DE TREBALL SOCIAL I EDUCACIÓ SOCIAL

Bones! Sóc la Nàdia Zerhouni, de 4t de TS. Estic fent el TFG sobre la vivència de les violències sexuals en les estudiants de Treball Social i Educació Social. Per poder desenvolupar la part pràctica, necessitaria que em responguéssiu a les següents preguntes. Us ho agrairia molt.

Moltes gràcies.

A. INFORMACIÓ DE L'ENQUESTADA

Totes les respostes extretes d'aquest formulari es tractaran de forma anònima i confidencial. Per més dubtes us podeu posar en contacte amb mi a través del següent e-mail: xxx

1. Grau

- Treball Social
- Educació Social

2. Edat

3. Identitat de Gènere

- Home
- Dona
- Gènere Fluid
- No-Binari
- Altres

4. Identitat Sexual

- Heterosexual
- Lesbiana
- Gay
- Bisexual
- Asexual
- Altres

5. Identitat de Classe Social

- Classe social Alta
- Classe social Mitjana
- Classe social Baixa

6. Orígens Familiars

- Estat Espanyol
- Nord d'Àfrica
- Sud-Amèrica
- Àsia
- Altres

7. Religió practicant

- Cristianisme
- Islam
- Judaisme
- Budisme
- Ateisme
- Agnosticisme

B. L'EXPERIÈNCIA DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS VISCUDES I

8. En quines d'aquestes situacions t'has sentit i/o et sents identificada? (Sí/No)

- a) T'han fet mirades intenses o lascives que t'ha fet sentir ofesa, humiliada o intimidada?
- b) T'han mostrat o t'han enviat imatges, fotografies o vídeos sexualment explícits sense consentiment?
- c) Has rebut bromes sexuals o comentaris ofensius sobre el teu cos o la teva vida privada?
- d) Has tingut contacte físic no desitjat, com per exemple, aproximació innecessàriament pròxima, tocaments a parts del teu cos, petons/abraçades, o qualsevol altra acció?
- e) Has rebut insinuacions inapropiades, humiliants, intimidatòries, o ofensives en les xarxes socials d'internet com Facebook, Instagram o Twitter?
- f) Has rebut correus electrònics, missatges de WhatsApp, o missatges de text sexualment explícits o implícits inapropiats?
- g) Algú s'ha exhibit indecentment davant teu?
- h) Algú t'ha obligat a veure material pornogràfic en contra de la teva voluntat?
- i) Algú t'ha amenaçat amb conseqüències desagradables en el treball, la universitat, la família o amb els amics si rebutjaves la proposta sexual?
- j) Algú ha tingut comportaments amb una connotació sexual que t'han fet sentir ofesa, humiliada o intimidada i no s'han mencionat anteriorment?
- k) Altres

9. De les situacions anteriorment descrites, en general, quants cops creus que et succeeixen o t'han succeït?

- Mai
- Una vegada
- Més d'un cop
- Tots els dies o quasi tots els dies
- Almenys una o més vegades per setmana
- Almenys una o més vegades al mes
- Almenys una o més vegades a l'any
- Menys d'una vegada a l'any, puntualment
- En períodes concrets a l'any (nadals, vacances d'estiu, curs estudiantil, etc.)
- Altres

10. Quant de temps van durar aquests comportaments?

- 1 dia
- Menys de 2 setmanes
- Algunes setmanes (de 2 a 4 setmanes)
- Més d'1 mes i fins a 3 mesos
- Més de 3 mesos, fins a 6 mesos
- Més de 6 mesos i fins 1 any
- Més d1 any
- Altres

11. Quants anys tenies quan vas viure per primer cop alguns dels anteriors successos?

12. Quants anys tenies l'últim cop que vas viure alguns dels anteriors successos?

C. L'EXPERIÈNCIA DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS VISCUDES II

13. En quines d'aquestes situacions t'has sentit i/o et sents identificada? (Sí/No)

- a) T'han drogat per mantenir relacions sexuals amb tu?
- b) T'han obligat a mantenir relacions sexuals amenaçant-te, subjectant-te o fen-te mal d'alguna manera?
- c) T'han obligat a tenir relacions sexuals quan a causa d'estar sota la influència de l'alcohol o les drogues no podies decidir?
- d) Has mantingut relacions sexuals sense desitjar-ho per por al que podria passar si ho rebutjaves?
- e) T'han obligat a mantenir relacions sexuals quan tu no volies?
- f) Han intentat obligar-te a tenir relacions sexuals en contra la teva voluntat sense aconseguir-ho?
- g) Has acabat tenint relacions sexuals per la pressió que exercia l'altra persona?
- h) Has mantingut relacions sexuals sense voler-ho?
- i) T'han tocat les parts íntimes - genitals o pits - o t'han obligat a realitzar algun tipus de tocament de tipus sexual quan no volia?
- j) T'han obligat a realitzar alguna altra pràctica de tipus sexual que no hagi mencionat anteriorment?

14. De les situacions anteriorment descrites, en general, quants cops creus que et succeeixen o t'han succeït?

- Mai
- Una vegada
- Més d'un cop
- Tots els dies o quasi tots els dies
- Almenys una o més vegades per setmana
- Almenys una o més vegades al mes
- Almenys una o més vegades a l'any
- Menys d'una vegada a l'any, puntualment
- En períodes concrets a l'any (nadals, vacances d'estiu, curs estudiantil, etc.)
- Altres

15. Pensant de nou amb totes les situacions anteriorment exposades, la persona o les persones que ho van fer, majoritàriament, van ser...

- Homes
- Dones
- Tant homes com dones
- Altres

16. Quin vincle existia o existeix entre aquesta persona i tu?

- Pare
- Mare
- Parella de la mare
- Parella del pare
- Germà
- Germana
- Germanastre
- Un altre familiar masculí
- Un altre familiar femení
- Amic
- Amiga
- Company universitari
- Companya universitària
- Company laboral

- Companya laboral
- Professor
- Professora
- Cap de la feina
- Veí
- Veïna
- Home conegut
- Dona coneguda
- Home desconegut
- Dona desconeguda
- Altres

17. Quant de temps van durar aquests comportaments?

- 1 dia
- Menys de 2 setmanes
- Algunes setmanes (de 2 a 4 setmanes)
- Més d'1 mes i fins a 3 mesos
- Més de 3 mesos, fins a 6 mesos
- Més de 6 mesos i fins 1 any
- Més d'1 any
- Altres

18. Quants anys tenies quan vas viure per primer cop alguns dels anteriors successos?

19. Quants anys tenies l'últim cop que vas viure alguns dels anteriors successos?

E. L'EXPERIÈNCIA DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS III

20. Algun cop has viscut una situació com les que descriuré a continuació: (Sí/No)

- T'han enviat missatges, trucades telefòniques, e-mails, cartes o regals no desitjats
- T'han fet trucades telefòniques obscenes, amenaçadores, molestes o silencioses
- T'han esperat o ha estat present fora de la teva casa, institució educativa o lloc de treball
- T'han seguit o espiat
- T'han fet malbé les teves coses o d'altres persones o animals que són importants per a tu
- T'han fet comentaris ofensius sobre la teva persona, t'ha fet propostes inapropiades a internet o a les xarxes socials
- Ha publicat fotografies, vídeos o informació molt personal sobre tu sense tenir el teu consentiment
- Cap
- Altres

21. De les situacions anteriorment descrites, en general, quants cops creus que et succeeixen o t'han succeït?

- Mai
- Una vegada
- Més d'un cop
- Tots els dies o quasi tots els dies
- Almenys una o més vegades per setmana
- Almenys una o més vegades al mes
- Almenys una o més vegades a l'any
- Menys d'una vegada a l'any, puntualment
- En períodes concrets a l'any (nadals, vacances d'estiu, curs estudiantil, etc.)
- Altres

22. Pensant de nou amb totes les situacions anteriorment exposades, la persona o les persones que ho van fer, majoritàriament, van ser...

- Homes

- Dones
- Tant homes com dones
- Altres

23. Quin vincle existia o existeix entre aquesta persona i tu?

- Pare
- Mare
- Parella de la mare
- Parella del pare
- Germà
- Germana
- Germanastre
- Un altre familiar masculí
- Un altre familiar femení
- Amic
- Amiga
- Company universitari
- Companya universitària
- Company laboral
- Companya laboral
- Professor
- Professora
- Cap de la feina
- Veí
- Veïna
- Home conegut
- Dona coneguda
- Home desconegut
- Dona desconeguda
- Altres

24. Quant de temps van durar aquests comportaments?

- 1 dia
- Menys de 2 setmanes
- Algunes setmanes (de 2 a 4 setmanes)
- Més d'1 mes i fins a 3 mesos
- Més de 3 mesos, fins a 6 mesos
- Més de 6 mesos i fins 1 any
- Més d'1 any
- Altres

25. Quants anys tenies quan vas viure per primer cop alguns dels anteriors successos?

26. Quants anys tenies l'últim cop que vas viure alguns dels anteriors successos?

F. L'EXPERIÈNCIA DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS VISCUDES IV

27. Durant els últims 12 mesos, has portat amb tu alguna cosa que pugui utilitzar-se per a l'autodefensa, com a precaució davant les situacions d'amenaça?

- Mai
- A vegades
- Sovint
- Sempre

28. En els últims 12 mesos, amb quina freqüència t'ha preocupat que alguna de les següents persones pogués atacar-te o ferir-te físicament o sexualment? (Mai/A vegades/Sovint/ Sempre)

- a. Algú que no coneixes
- b. Algú del treball o de l'àmbit estudiantil
- c. Un parent o membre de la família que no sigui la parella
- d. La teva parella actual
- e. La teva ex-parella
- f. Altres

29. En algun moment dels últims 12 mesos has fet alguna de les següents coses per por a ser agredida físicament o sexualment?

- Has evitat sortir de la teva casa pel teu compte
- Has evitat prendre algun carrer o accedir a una zona determinada
- Has evitat anar a llocs amb poca gent
- Has evitat obrir la porta de casa quan no hi havia ningú més
- Has evitat anar a casa per por al que pot passar en aquest lloc
- Has evitat estar a soles amb un conegut, company d'estudis o de treball
- Altres

G. LA VIVÈNCIA DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS

30. Has pres mesures legals contra les violències sexuals sofertes?

- Sí
- No
- No he patit violències sexuals

31. Per quins motius no vas/has decidit prendre mesures legals contra la violència sexual viscuda?

- Ho podia resoldre sol/a
- No era tant greu
- No era necessari
- No ho considero o considerava violència sexual
- Per desconeixement
- Per pensar que era culpa teva
- Per por a la reacció de l'agressor/a
- Per vergonya
- Per por a no ser cregut/da
- Per por a perdre la relació amb l'agressor/a
- Per por a que l'agressor/a tingui problemes amb la justícia
- Per pocs recursos econòmics
- Per passar ràpid la situació viscuda
- Perquè eren uns altres temps
- Altres

32. Consideres que tens a alguna persona pròxima amb la qual poder parlar amb plena confiança sobre la vivència de les violències sexuals sofertes? Sigui per demanar ajuda o suport?

- Sí
- No
- No he patit violències sexuals

33. Amb qui d'aquestes persones vas poder obrir-te per donar veu a les violències sexuals sofertes i et va donar el seu suport i ajuda (en el cas que l'haguessis demanat)?

- La policia
- Als serveis mèdics o psicològics
- Als serveis socials
- Amb una advocada
- Amb la meva parella o ex parella

- Amb un membre de la família
- Amb una amiga
- Amb una companya del lloc de treball
- Amb una companya del centre estudiantil
- Amb algú de les xarxes socials
- Amb una altra persona
- Amb algú d'algun servei, organització
- Amb ningú
- Altres

34. A conseqüència de les violències sexuals sofertes, t'has posat en contacte amb:

- Psicòleg/Psiquiatre
- Metge, centre de salut o una altra institució d'atenció sanitària
- Farmàcia
- Serveis Socials
- Institut de la Dona
- SIE (Serveis Especialitzats en Violències Masclistes)
- SIAD (Servei d'Informació i Atenció a les Dones)
- 016
- Serveis legals/advocada
- Organitzacions de dones
- Policia/GAV
- Altres

35. Com et vas sentir en prendre consciència de la violència sexual patida?

- Enfadada
- Agressiva
- En shock
- Amb molta por
- Culpable
- Avergonyida
- Trista
- Impotent
- Altres

36. Què t'ha ajudat a conviure amb la vivència de les violències sexuals?

- No van haver-hi conseqüències
- No he pogut treballar la violència sexual soferta
- No vull treballar la violència sexual soferta
- L'agressor va canviar el seu comportament
- Comptar amb les experiències d'altres persones
- Amb el suport de la família
- Amb el suport dels amics
- Amb el suport professional, inclòs , l'assessorament
- Amb actuacions legals contra l'agressor
- Per la meua força i decisió personal
- Pel reconeixement de la violència
- Altres

37. A conseqüència de les violències sexuals viscudes algun cop has patit:

- Depressió
- Pèrdua d'autoestima
- Ansietat
- Fòbies
- Atacs de pànic
- Sentiments de desesperació i sensació d'impotència
- Problemes d'insomni o alimentació

- Autolesions o pensaments suïcides
- Cap
- Altres

38. A conseqüència de la vivència de violències sexuals, has estat algun temps sense poder anar a treballar i/o al centre educatiu?

- Sí
- No

G. ESTUDIS I LES VIOLÈNCIES SEXUALS

39. Coneixes les següents institucions? (Sí/No)

- SIE (Serveis d'Intervenció Especialitzada en Violències Masclistes)
- SIAD (Servei d'Intervenció i Atenció a les Dones)
- ICD (Institut Català de les dones)
- 016
- VALENTES I ACOMPANYADES
- GAV (Grup d'Atenció a la Víctima)

40. Tens consciència i coneixes els serveis als quals recórrer quan has patit o pateixes violència sexual?

- Sí
- No

41. Creus que el grau que estàs cursant t'ha donat les eines per identificar, visibilitzar i donar veu a les violències masclistes, concretament, a les violències sexuals?

- Sí
- No

42. Creus que falta més formació en l'àmbit de les violències sexuals dins el currículum educatiu del teu grau?

- Sí
- No

43. Com creus que hauria de ser aquesta formació?

44. Creus que haver fet un grau social t'ha ajudat a treballar la pròpia experiència de les violències sexuals sofertes?

- Sí
- No

45. En un futur, et veus capaç de treballar i atendre casos en què estigui present la violència sexual?

- Sí
- No
- No ho sé

46. En el cas que hakis contestat que no, per què no ho creus?

H. LA PERCEPCIÓ DE LA VIVÈNCIA DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS

47. Et consideres víctima de violència sexual?

- Sí
- No
- No ho sé

48. Et consideres supervivent de violència sexual?

- Sí
- No
- No ho tinc clar

49. Consideres que has tingut actituds agressores?

- Sí
- No
- No ho sé